

SAVAITINIS LAIKRAŠTIS
"LIETUVA"
Išleista kas Pėtnycia, Chicago, Illinois.
Prenumerata Suvienijose Vėgijose, Kanadoje
ir Meksikoje..... \$2.00 metams
Kitose viešpatystėse..... \$3.00
Prenumerata turi būti apmokėta iš viėsaus. Metas prenumeratėi
baigtai nuo dėsno dėsno laisėras, ne nuo dėsno dėsno
Metų. Apie prenumeratę ir kitus klausimus per laisėrę.
Visuose reikaluose adresuokitės teip:
A. OLSZEWSKI,
924 33-rd Street, Station 60, CHICAGO, ILL.

LIETUVA

THE LITHUANIAN WEEKLY
"LIETUVA"
Published every Friday at Chicago, Ill.
Subscription in the United States, Canada and
Mexico..... \$2.00 a year
Subscription for Foreign countries..... \$3.00 a year
Advertising rates on application.
Address all communications to
A. OLSZEWSKI,
924 33-rd Street, Station 60, CHICAGO, ILL.

POLITIŠKOS ŽINIOS.

Maskolija.

Seniai caro ir Wittės žadėta duma iš žmonių atstovų likosi suaukta 10 d. gegužio. Dumą atidarė patsai caras, kuris tyčia atvažiavo į Peterburgą iš Carsko Selo, bet pasiviešėti ilgiau savo sostinėje nedrįso. Į Tauridos rumą, kur yra dumos susirinkimų vieta, caras atkako laivu, tik išlipęs ant kranto, sėdė į karietą ir, kaip arliai įkabina, važiavo į dumos rumą. Ant placiaus visur buvo daugybė kariuomenės ir kazokai įdėję gatvėms, bet viegi neapsieję be nepilankių carui demonstracijų. Caras atidarė dumos susirinkimą, laikė kalbą į susirinkusius žmonių išrinktus deputatus. Kalboj caro vienos buvo vien tušti žodžiai, nebuvo nė jokių svarbesnių pažadėjimų-žmonėms. Visa komedija atidarymo dumos nesitraukė nė pusės valandos. Atlikęs sunkią ir pavojingą baudžiavą, kadangi visur, nepaisant ant kariuomenės sargybos, kiekvienoje namuose ant placiaus prie Tauridos rumo koks nors „karštai mylintis“ Dievo pateptųjų galėjo tykoti su dinamito bomba, jis iškeliavo atgal. Bombos nieks į carą nemetė. Jis, atlikęs atidarymo dumos ceremoniją, vėl tuom pačiu keliu pasiskubino ant laivo ir iškeliavo iš Peterburgo, nelankė nė savo rumų.

Iškeliavus carui, žmonių atstovai rinko pirmiausiai dumos prezidentą. Beveik vienbalsiai prezidentu išrinko profesorį Muromceva. Kaip tik išrinktas prezidentas užėmė savo vietą, jis pasieniuose patėmijo stovinius puikluose uniformuose stovinius augstus ministerių urėdninkus ir policijos šnipus, atėjusius kelti demonstracijas ant caro garbės ir prižiūrėti dumos atstovus. Muromcevi tiems ponams liepė tuojaus išeiti ir jie, kaip vandens aplietį šunčiai, turėjo tą padaryti. Pirmą syk gal valdant Romanovams caro urėdninkams atsisėdusi nusilenkti prieš žmonių atstovus. Pirmą dieną dumos susirinkimas traukėsi trumpą laiką, žmonių atstovai išsiskirstė iki kitai dienai. Ant antro susirinkimo jau buvo keliama svarbesni žmonių reikalavimai. Tėrp tą reikalavimų svarbiausi: pripažinti Maskolijai tikros konstitucionalios rėdos, neapribuotuos koksias ten biurokratijos išmislais; renkant atstovus, kad būtų pripažintas visuotinis balsavimas; kad ministeriai atsakyty prieš dumą ir kad jie būtų dumos renkami; atleidiams visiems politiėkiems nusidėjėliams; lygybė prieš tiesas visų Maskolijos ukėsu, panaikinimas apribėziavimų ir privilegijų; panaikinimas mirties bausmės ir už politiėkiuos nusidėjėmus; pripažinimas lygių tiesų visoms gyvenanėioms Maskolijoje tautoms.

Randas tikėjosi, kad jam pasiseks užslėndyti tamsius kaimiečius ant inteligentijos, kad dumoj randas galės remties ant kaimiečių atstovų, kokių yra jeigu ir nedaugiau, tai nemaziau negu kitų

partijų atstovų drauge. Rodosi, vienok, kad savo viltyse ant ukininkų atstovų carui atsieis apsirikti. Kaimiečiai, kaip iki šiol, netik nestoja rando pusėj, bet priešingai, stoja pusėj radikalių, taigi pusėj daugiausiai reikalaujančių nuo caro. Ant susirinkimo pėreitos subatos kaimiečių atstovai, drauge su radikalais, priešais norus mažiau reikalaujančių demokratų, užgėrė per telegrafą pareikalauti nuo caro paleidimo iš kalėjimų visų politiėkiųjų nusidėjėlių, kadangi ilgiau juos laikyti nėra nė jokio pamato: jie pateko į kalėjimus už reikalavimą laisvės, o to reikalauja juk visi Maskolijos žmonės; dauguma Maskolijos politiėkiųjų pateko į kalėjimus už tą, ką randas dabar pripažino Maskolijos žmonėms ir ko reikalauja veik visi dumos sanariai, išskyrus labai mažą rando šalininkų skaitlių. Duma vienok nutarė telegramo nesiųsti, bet siųsti pas carą dumos prezidentą Muromceva, kad jis pasakytų ko žmonių atstovai reikalauja. Daugumas dumos sanarių pareikalavo dagi, kad carui būtų pranešta, jog jeigu jis nenorėtų žmonėms duoti to, ko jie reikalauja, priešais rando rados žmonės pats tą paims, o tą syk carui atsieis daugiau žudyti, negu išpildant dabar žmonių reikalavimus. Daugumas dumos sanarių reikalauja, kad atsakymas ant caro kalbos su dumos reikalavimais būtų perduotas carui formoj ultimatum, taigi carui palikta vien išpildyti ar atmesti reikalavimus, be jokių ilgesnių veidmainiavimų ir derybų.

Net viespatystės rodoj, kur yra pusė caro paskirtų sanarių, o kita pusė rinkty, bet vien iš turtingųjų, yra teipgi nepritarianti randui. Viešpatystės rodoj likosi pakeltis klausymas visiėko panaikinimo viespatystės rados, kadangi ji esanti nereikalinga. Tam, vienok, pasipriešino Wittė, kuris dabar yra tos rados pirmininkas. Reikalavimui paliuosavimo politiėkiųjų nusidėjėlių vienok pritarė daugumas viespatystės rados sanarių, tam pritarė ir Wittė, nors jam laikant savo rankose valdžios vėdžias, jo sandraugas Durnovo kupinus kalėjimus prigrudo tikrais ir netikrais politiėkais nusidėjėliais. Witte dabar sutinka, kad būtų paliuosuoti politiėkiejie, bet tik toki, kurie nesutėpė savo rankų urėdninkų krauju. Jis išreiėkė nuomone, kad su siuntimu carui dumos atsakymo ant jo kalbos atidaraant dumą ir jos reikalavimų dar palaukti, kad laikraėčiai turėty progą apkalbėti reikalingas kraėtu reformas. Bet kaip laikraėčiai gali apkalbėti reformų reikalą, jeigu juos policija uždarinėja ir dabar, kaip uždarinėjo prie Durnovo; sodina ir dabar drėsesnių laikraėčių redaktorius į kalėjimus, kaip sodino juos ir pirmą. Taigi Wittė teip veidmainiauja viespatystės rodoj, teip vilioja žmonis tuėčiais pažadėjimais, kaip juos viliojo budamas ministerių perdėtinis.

Ką caras toliau darys su duma, dabar išpėti negalima.

Nėra abejonės, kad duma prieš carą nenusilenks, taigi jam lieka tik arba išpildyti dumos reikalavimus, arba išvaikyti dumą. Bet griebtiesi paskutinio gėna pavojingai. Tasyk prieš randą sukelia visi Maskolijos žmonės, o sukiliusį nė kazokai, nė išvalkatų policijos organizuojamos juodosios šimtinės, nė istengs suvaldyti. Jeigu neprancūzų paskolinti caro randui pinigai, be abejonės, caras būtų turėjęs išpildyti visus Maskolijos žmonių reikalavimus. Taigi duodami carui pinigų, prancūzai patarnavė ne Maskolijos žmonėms. Gal dar caras, turėdamas savo pusėj kariuomenę, bandys priešintis. Bet bešipriešinimais dar labiau suerzintų Maskolijos žmonis, o paskui sunku būtų suerzintus, nuraminti, besipriešinimais gali carą nuvesti ant kartuvių, kaip tas atsitiko Prancūzijoje su karalium Liudvikų XVI. Kokį kelią išsirinks caras, dar nežinia.

14 d. gegužio išpuolė 1 d. gegužio maskoliskojo kalėndoriaus. Maskolijos darbininkai tą dieną apvaikėčiojo savo šventę. Randas laukė maistų visuose pramoningose miestuose, bet susirėmimų su kariuomene, rodosi, nebuvo, bent apie tai į užrubežius žinios neatėjo. Vien Peterburge, ant puikiausios gatvės, Nevsko Prospektė, susirinko keli šimtai darbininkų. Ant jų užpuolė policistai ir dragunai ir išvaikė. Sunkiau suėstų žmonių nebuvo. Vakare buvo smarkesnis susirėmimas darbininkų radikalių su rando šalininkais, bet ir čia muėsty nėse vien apsidauė galvas, sunkiau suėstų nebuvo. Peterburge, 14 d. gegužio, dirbtuvėse darbininkai nedirbo. Ant gatvių 200000 žmonių dalyvavo demonstracijose. Šventė darbininkai tą dieną ir kituose Maskolijos miestuose.

Diena ta vienok ir Peterburge neapsiejo be užmuėstos. Peterburgo pėrtė komendantas, vice-admirolas Kuzmič, atsisakė rando varėstų darbininkas paleisti nuo darbo. Uėtai, kada jis išėjo iš varėstų, ant gatvės su ilgu peiliu ant jo užpuolė darbininkas ir nudurė. Atlikęs savo darbą, minėtas darbininkas nubėgo į didelę kalvę, kurioj dirbo daug darbininkų ir ten pasislėpė teip, kad policija ir dragunai jo surasti neįstengė. Matyt, jis stėjo prie darbo ir jo pažinti nebuvo galima. Užmuėstas admirolas buvo darbininkų nekianėiamas už jo žiaurumą; už tą, matyt, darbininkai jam ir atkėrsėjo. Politiko Kuzmič didesnės rėlės neloė. Tėrp varėstų darbininkų buvo daug buvusių jurininkų, kuriems, be abejonės, užmuėstas admirolas teipgi galėjo nusidėti.

14 d. gegužio, Varėsoj, mestos bombos likosi sudraėstas miesto policijos perdėtinio pagalbininkas, Christenson. Eksplozija suėždė teipgi sunkiai penkias pašalines upatas. Tiflėse, ant Kaukazo, policija užėtko požemines ginklų krautuves, kur, tėrp kitko, rado teipgi 250 dinamito pildytų bombų.

Nuolatai randamos ginklų krautuvės, užmuėimai angėštas užimančių vietų urėdninkų, kėlamios visokiuose kraėtuose demonstracijos prieš randą, rodo, kad greito nusiramimo Maskolijoj negalima dar laukti. Išpildymas vien dumos atstovų reikalavimų gal ant tulo laiko ir galėty tvarką įvesti, tik nežinia, kaip ilgai tvarka laikytusi. Kaip bus toliau, tą neužligio pamatysime.

IŠ LIETUVOS.

Iš Vilniaus.

Vilniuje, ant Žemaitių gatvės, policija ir kariėvių patėrolės gaudė žmonis ant gatvės, laudžiojo po namus ir visur darė kratas. Ant Šv. Stepono gatvės teipgi darė kratas namuose pė. 11. Rado čia daug revolinciniųjų raėtų. Suėmė teipgi kelias merginas tik už tai, kad jos eidamos prė gubernatoriaus namus, pažiūrėjo per langą.

Vilniuje neužligio pradėsi išėdinėti naujas lietuviėskas laikraėstis, „Nauja Gėdynė“. Laikraėstis bus pasėstas ukininkų reikalams.

Vilniuje policistas sugavo gabėnančią raėto literas 18 metų merginą. Big, ir ją suareėstavo.

Vilniaus miestas, 22 d. balandžio, rinkė 80 rinkėjų, kurie iš savo tarpo išrinko vieną iš Vilniaus dumos atstovų. Labai didėles rėjo imtynės, tėrp jų ir Vilniaus „lenkų“ (teip čia vadina savė didėluma katalikų). Virėjų paėmė žydai: jų rinkėjų išrinkta 51 žmogus, „lenkų“ gi — tik 29. Žydai savo kandidatų dumon teikia advokatą Vinavėrą, ar rabiną Leviną, lenkai — advokatą Vrublevskį.

18 d. balandžio, buvo susėvėziavė Lietuvos mokytojai, prisidėjusieji prie „Lietuvių mokytojų sąjungos“. Buvo susėvėziavė suėvėrė 30 žmonių. Tėrp kė kito, buvo nusprėsta, kad tie mokytojai, kurie yra prisidėję prie šitos sąjungos, prisiraėys ir prie „Apėvietimo sąjungos“ (bus įmokama kasmetai po 1 rb.). Kiekvienas mokytojas turėsi rėptintis pritraukti prie „Apėvietimo sąjungos“ kuodanėgiausia žmonių. Be to, susirinkimas kvieėia mokytojus, kurie yra jau dirbė Lietuvos mokyklose, gėtaisyti pradėdamonsioms mokykloms proteip, kad policija ir dragunai jo surasti neįstengė. Matyt, jis stėjo prie darbo ir jo pažinti nebuvo galima. Užmuėstas admirolas buvo darbininkų nekianėiamas už jo žiaurumą; už tą, matyt, darbininkai jam ir atkėrsėjo. Politiko Kuzmič didesnės rėlės neloė. Tėrp varėstų darbininkų buvo daug buvusių jurininkų, kuriems, be abejonės, užmuėstas admirolas teipgi galėjo nusidėti.

14 d. gegužio, Varėsoj, mestos bombos likosi sudraėstas miesto policijos perdėtinio pagalbininkas, Christenson. Eksplozija suėždė teipgi sunkiai penkias pašalines upatas. Tiflėse, ant Kaukazo, policija užėtko požemines ginklų krautuves, kur, tėrp kitko, rado teipgi 250 dinamito pildytų bombų.

Vilniaus miestas praėje general-gubernatoriaus, kad jam būtų įeista rinkti du atėstovų iš miesto, bet praėymas tas likosi atmėstas.

Visoj Vilniaus gubernijoj rinkėjais išrinko: nuo dvarėponių į gubernijaliėską susėvėziavimą: Disnos pav.: Ed. Pilsudzkį, Al. Lopacinskį, Juoz. Romanoviėčią, Fel. graf. Platerį, Stanis. graf. Mohl, Ser. Lopacinskį, Mik. Šaumana; Lydėos pav.: Vlad. Brochockį, Laur. gr. Puttkamerį, St. Laskoviėčią, Jul. Morėčevskį, kn. Perskį, kunig. Liubickį, Res. Sumoroką; Sventėnų pav.: Al. Chominėskį, Ed. Bortkeviėčią, kn. Rosolovskį, Bol. Jalovieėkį; Trakų pav.: Bol. Malevskį, Just. Strumilą, Vit. Kunceviėčią, Kar. Muizelį, kn. Dekėną; Vileikos pav.: Vit. Kopeėį, Ad. Bogdanoviėčią, ukininką Zigm. Motoėko, Al. Liubanskį, kn. Voiechėauskį, Marijaną Chelchovskį, kn. Belozorą; Vilniaus pav.: Vy. Roopą, Joną Balinskį, Ad. Šaskovskį, uk. Liudv. Dubeėį, Vil. Hoywaltą, Ed. Narbutą, Joną Kotoviėčią.

Dvarėponiai Vilniaus gub. sanariu į viespatystės rodą išrinko buvusių išėistojų laikraėčio „Kurjer Litewski“, žinomą lenkiėską šovinistą, Korvin Milevskį.

Nuo Vilniaus pavieėio dvarėponių išrinko rinkėjais: vyskupą Roopą, Balinskį, Huwaldtą, Trėskovskį, Narbutą, Dubickį ir Kotvičą.

Minsko gubernijoj, miestuose, rinkėjais išrinko: Borisėke: Eėtrėną, Sėidėnį ir Rubinoviėčią — visus žydus; Borisėve: rabiną Heppingą; Igumėne: Lewą ir Friedlandą, rabiną Jeruzolimėskį — visus žydus; Reėicoj: Magidėsoną — žydą; Slucke: Flaiėbergą; Naumiestėlyj: rabiną Eisenbergą. Taigi paminėtuose miestuose rinkėjais išrinkti vien žydai.

Per rinkimus rinkėjų dumos atėstovų Aėmėnuose išrinko Smorgonės rabiną. Minske išrinko: 17 žydų, 2 lenkus, vieną maskolij. Seinuose, Suvalkų gub. — vieną žydą.

Minsko gubernijoj išrinko 137 rinkėjus dumos atėstovų, tame skaitliuje 20 miesėionų, 74 žemės savininkus ir 41 ukininką. Tėrp miesėionų yra 17 žydų. Trakuose ir Disnoj, miesto rinkimuose rinkėjais likosi išrinkti lietuviai ir žydų nertarti kandidatai. Mat ir čia lietuviai, negalėdami su lenkais susitaikyti, susitarė su žydais. Čia išrinko rinkėjais: Segalį ir advokatą Kalmanoviėčią. Sventėnuose išrinko inžinierių Baką, išėistoją liberaliėsko laikraėčio „Reė“; Vileikoj — mokintoją Cinkiną.

Iš Kauno.

Kaune suėmė tris vyriėkius. Juos policija nuėziurė, buk jie su ginklu rankoj rinko pinigų neva revolucijai ir nuėovė policistą. Vieną iš tų vyriėkių, besistėngiant jam pabėgti, pėrėovė policistas.

Kauno gubernatorius užtvirtino šių naujų dragijų įstatus: Vartotojų Dragijų — Pagiriuose (Ukm. apsk.), Ilakinose (Tėsių apsk.) ir Kvedainiuose (Ras. apsk.) ir Neturtėlių Kriėėionijų Šėlpmo Dragijos — Švėksnėje (Ras. apsk.).

Per Vėlykas iš čianėkėčio kalėjimo pabėgo trys areėstantai. Kalėjimo virėininė, kas tą dieną paleido 50 areėstantų ant kiemo pasivaikėėioti. Kiemo gale buvo pašėuraitė, į kurią, sargams nematant, prisigriebė trys areėstantai. Jie išlauė užpakalinę pašėurės sieną ir išėjo laukan, čia pėsirėdė, ramiai prasiėsalino. Kad sargai pabėgimo nepatėmyty, ant kiemo likė areėstantai tyčia pradėjo neva pėstynes.

Iš Panevėžio, Kauno gub..

17 d. kovo, kalėjimą apėlankė prokuroro padėjęjas. Vaikėėiojo po kamaras, klauėsinėjo kalinių, ar nenorėi kas skustis ant kalėjimo vyriausybės, Vienas kalinys pasakė, kad dioną esanti netikuėsi: žalia ir nesukepaėsi. Prokuroro padėjęjas suriko: „aa, tau duonos geresnė! žinau, kad tu telegrafo stiebus plaustėi!“ Po to jau niekas iš kalinių nebedrėso daugiau kė-nors sakyti. Mat kaip išklauso kalinių skundų!

Iš Suvalkų.

Buvo jau pirmiaus raėyta, kad suimant studentą Galvanauską, Panevėžio apskr., rado pas jį daug atėisaukimų. Dabar praneėsa, kad išviso terado du atėisaukimu, lietuviėską „litanią“, keliatą laiėkų ir 100 suėvirėsum rublių. Išdavė jį to paties sodžiaus ukininkas — jo kalmynas. Žmonėms nusprantama, kodė Galvanauską suėmė. Sumiėsimų dienomis, gruodžio ir sausio mėnesiėse, Galvanauskas rupiėsis, kaip sutvarkyti iėskrypusis iš enųjų vėėių gyvenimas ir ramiu keliu įtaisyti jį į naujas, geresnes. Kaip kuriuose, jo darytuose, susirinkimuose ir mitinguose būvusi ir pati vietinė vyriausybė — pristovas, žemiečių virėšininkas — ir nė kiek jo nepeikusi. Dabar Panevėžio apskrėčio valsėčiai raėo nutarimus, reikalaudami, kad Galvanauskas būtų paliuosotas. Jėn tokių nutarimų esė padaryta apie 10. „L.U.“

Iš Vėskų, Panevėžio apsk..

Čia klebonas pradėjo dailinėti žmonėms nedėdidieniais knygytes: „Musų didžiausi neprieteliai masonai ir socialistai“. Ten priraėyta daug visokių nebutų daiktų apie socialistus. Žmonės pas mus tamsūs, teisybės nėlabai moka atskirti. Ir štai dabar jie aptarinėja socialistais tuos žmonis, kurie skaito laikraėčius, pradėda nuo jų šalintis ir dargi kėrstauja išduosią visus policijai arba apskųsį klebonui.

Kasėn, ar tokių norėjo suėlaukti pasekmių klebonas, bepatindamas minėtają knygytę!

Iš Nemokėėin, Raseinių apskr..

Gruodžio mėnesij čia buvo atvykusi du socijaldemokratų partijos kalbėtoju: norėjo pasakyti „prakalbą“. Bet vos iėtarė kelis žodžius, kaip viena moteriėkė, pribėgsi, šėrė kalbėtoji per ausį. Tas, pamatė, kad dar keli vyrai artinasi prie jo, ėmė bėgti; jo draugas teip pat pabėgo. Užpuolikai (žinomi apėilinkės gurtuokliai), kartu su jais ir ta moteriėkė

(jos pravardė — Apukienė) ėmė vytis. Vieną iš jų suėgavo ir, visą sumuėstą, sudauėzytą, nuėvėd pas kleboną, kuris išvadavo nelaimingąjį. Kitas atrado sau prieglaudą pas vieną dvarininką.

Už keturių sanvaiėių po to, atėsidangino į miestėlį garėsis pulkauninkas Peters su savo pulku ir apskrėčio virėšininkas. Buvo tai nedėdidienė, pamaldoms pasibaigus. Apskrėčio virėšininkas ir Peters dėkavojo žmonėms ir gėrė juos teip: „grėžiai ir padėriai“ pasielgus su „kurstytojais“, ypaė dėkavojo Apukienėi. Paskui žydėliai vaėisino ant rinkos Peterso kariėvius. Sako, buk Peters ir apskrėčio virėšininkas išgėrė po vieną bumkė už Apukienės sveikatą, o kariėviai šauė „ural!“ Teip tėtai pagarsėjo musų Apukienė! Ant galo, apskrėčio virėšininkas apdovanojo ją keliais rubliais, o žmonėms išmėtė 6 rublius ant degtinės. Tikėtai, sako, tų pinigų jie nepraėgė, atidavė bažnyėiai... „L.U.“

Iš Suvalkų gub..

Suvalkų gubernijos mokyklose leidžiama viską mokyti lietuviėškai. — Žmonių apėvietimo ministerija apskelbė, kad pradėdamonsiose vienkiasėse mokyklose ir pirmose kitų Varėso mokslo apskrėčio mokyklų kliasose visi mokslo dalykai gali buti išguldomi gimtoje mokinių kalboje: lenkiėskoje, arba lietuviėskoje; tiktai rusų kalba turi buti rusiėkiai išguldoma ir visi mokiniai turi jos butinai mokintis.

Tokiū būdu, Suvalkų gubernijos lietuviai, minėtose mokyklose galės savo vaikus jau lietuviėškai mokyti. „L.U.“

Iš Vėveriej, Senap. apsk..

Šių metų pradžioje, valsčiaus raėtinėje buvo vyrų suėiga. Vaitas apskelbė, kad visi valėtiečių praėymai šiuo laiku busi išpildyti, reikią tiktai kreiptis į vyriausybę. Tada vyrai paraė praėymą, kuriame išdėstė visus savo reikalus. Ir kas gi iš to visė išėjo? Štai kas: Andriėskėviėius, kurs pirmininkavo susirinkime, atėsidurė kalėjime, o pasiraėiusieji praėymė gavo praneėimą, kad už pasirasymą jų kiekvienas esėas nubaustas 5 rbl.. „L.U.“

Iš Udrijos, Kalv. apsk..

4 d. balandžio buvo igalioėtinių rinkimai nuo smulkiųjų žemininkų. Iš turėjęsi tiesą rinkti 134 žmonių, susirinko 85. Išrinkta: Tamoėsius Launikonis iš Kolesninkų kaimo ir Šimas Pilukas iš Karklynų kaimo. Įstabu, kad išrinktieji kaip vienas, teip ir antras, balsuojant, gavo po 80 renkamų ir po 5 — nerenkamų balsus. Kaip matyti, kaimai, lėr: turi dvarininkų girose servitu-

tus, stengėsi įgalioti, išrinkti savo žmones. Galima spręsti, kad ir gubernijos sirinkime. Kalvarijos apskrityje smulkieji žemininkai nerinko dvarininkų atstovais į dūmą. Komisarai reikalavo, kad įgalioti būtų renkami tokie žmonės, kurie moka rusiškai. Abu išrinktuosius — seni kareiviai, Lunikonis net buvo sužeistas turkų kare. „L. U.“

Iš Gardino gub.

Gardino gubernijoje dūmose atstovais išrinkta 4 valstiečiai, 2 žydai ir 1 iš dvarininkų — Baltstogės apskrityje bajorvedis. Ten irgi valstiečiai ėjo išvieni su žydais. Valstiečių rinkėjų ten buvo 43 (terp jų — trys lietuviai), miestiečių — 56 (beveik visi žydai) ir 36 dvarininkai (daugiausia lenkai). Lenkų dvarininkų dūmose ten buvo vienas nepatekęs. „L. U.“

Kobrinui, Gardino gub., siautė gaisras, kuris išnaikino su viršum šimtą namų. Nuostolius gaisro padarytus skaito ant pusės milijono rublių.

Iš Baltstogės, Gardino gub.

Miestelyje Zabludove, neapgyventose Gupucko namuose eksplodavo, nežinia kieno padėta, bomba. Eksplozijos namai liko pagadyti, bet žmonių ji neužgavo.

Baltstogėje nežinomas vyriškis metė bombą į Kleckio krautuves. Eksplozijos visas krautuves įtaisymas liko išardytas; Kleckio sunus pavojingai sužeistas.

Iš Latvijos.

Walke, Kuršėj, geležinkelio stacijos žandaras, patėmėjęs ant stacijos tris nužvelgtus vyrus, norėjo juos suimti. Du iš jų pradėjo šaudyti į vejančius juos kareivius. Bet kareiviai sušmė visus tris. Pas juos rado svetimus pasportus. Vienas iš suimtųjų pasirodė Nasvainio valsčiaus raštininku. Vedant juos į kalėjimą, raštininkas leidosi bėgti, paleido šuvis į konvojaus oficerą ir sunkiai jį sužeidė; pašovė ir vieną kareivį. Raštininkas pabėgo, kitu du nuvedė į kalėjimą. Nieks nežino, iš kur pas juos atsirado revolveriai. Kareiviai, juos sugavę, išieškojo jų kšienius, bet nieko nerado, o paskui jie ant syko pradėjo šaudyti į kareivius.

Kuršės bajorai paskyrė iš savo išdo 50000 rb. parengimui Kuršėj vokiškų gimnazijų, o 10000 rubl. užlaikymui tokių jau pradinių mokyklų. Radinpoise skraidytojai kareiviai sušaudė: Licis, Pauderą, Kliaviną, Pamponą ir Akaisą. Išdegino kaimus Peetenus ir Stradus. Dugeliui latvių-ukininkų konfiskavo gyvulius, pašarą, net javus. Latviai kariūnėi turi dykai duoti maistą ir arklams pašarą.

Laiceno valsčiui valdžia prisakė išvežti iš Latvijos savo kaisiais 20 neistiktųjų ypatų. Arazo valsčiūje sušaudė ukininką Berziną. Šešis sušaudė skraidytojai 6 ypatas. Orsenhofe, moteris suareštuoto Rengarteno gavo proto sumaišymą, o vieną valsčiaus viršininką sušaudė. Tauerkalne, gijos sargas Akut, bijodamas suareštavimo, pats nusišovė. Iš Krunklinų valsčiaus išgabeno 17 neistiktųjų valdžioms ypatų.

Rygoj, vienoje pašurėj policija rado užkastą skrynį su revolveriais ir patronais. Walke policija išvaikė susirinkusius ruimtuose Latvų draugystės rinkėlius, suareštavo daug buvusių ant susirinkimo. Valstiečių prisakyta išvežti iš Latvijos 17 neistiktųjų valdžioms ypatų.

Latvijos kaimiečiai be užmokėčio turi duot pašarą kareiviams arklams. Dugeliui ukininkų atėmė visą pašarą, jie galvius šeria siaudais nuplėštais nuo stogų.

Skraidytojų kareivių būriai Latvijoje išnaikino daug latvių ukin. Ukinkai turėjo nuo užrubežių fabrikančių paėmę ant išmokėčio visokias mašinas, o dabar nei stengia užmokėti; mašinas gi išnaikino kareiviai. Fabrikantai, negaudami pinigų, kreipėsi prie savo konsulių, Rygoj. Užmokėjimo konsulių pareikalavo nuo caro rando.

Lietuvių kalbos mokinių komitetas.

Apsvietimo ministeris, 1905 m. lapkričio 25 d. leido Vilniaus mokslo globėjui įvesti vidutinėse Vilniaus mokyklose lietuvių kalbos išguldymą, bet pinigų tam reikalui vyriausybė nepaskyrė.

Vilniaus lietuvių tėvų atstovai nusprendė, kad už lietuvių kalbos mokslą nė iš jų tėvų teip pat nereikėtų imti.

Tuoju po tokio nusprendimo, „Vilniaus Ziniose“ ir, kiek vėliau, „Lietuvos Ukinkinė“ buvo kreiptasi į visuosmenę ir prašoma, kad lietuvių kalbos mokymo reikalui būtų išmokėtos pinigų.

Netrukus iš Lietuvos ir kitų kraštų, seni ir jauni (mokiniai), turtingi ir vargšai, liūsi žmonės ir kaliniai pradėjo dėti tam reikalui „Viln. Zinių“ ir „L. U.“ redakcijose. Lietuvių kalbos mokytojų algai iš paskolintų ir kiek vėliau iš rinkinių pinigų tuoju buvo įnešami trys Vilniaus mokyklas — į realinę ir abi vyrų gimnazijas — po 120 rublių. Įnešdamas tuos pinigus, G. Landsbergis tų mokyklų direktoriui, terp ko kito, raštu parašė, kad lietuvių kalbos mokytojus būtų leidžama visiems mokiniams, kurie to panorė. Prozorovienės mergaičių gimnazijoje už lietuvių kalbos mokymą pinigai įnešami iš tų pačių rinkinių sumų.

Pinigių kalbos mokymo reikalui susirinko tiek, jog buvo išrasta reikalingų įkurti tam tikras komitetas, kuris pasirūpintų visuomenės pinigų suvartoti paskirtam tikslui teip, kaip to reikalauja dalyko svarbumas. Toks komitetas įkurtas 30 d. kovo. Jį sudarė: P. Vileišis — „V. Zinių“ redaktorius (arba jo vietoje K. Puida — „V. Z.“ redakcijos sekretorius), J. Vileišis — „Lietuvos Ukinkinė“ redaktorius, kn. J. Ambraziejus — „Šviesos“ redaktorius, P. Matulionis — Vilniaus lietuvių savytarpinės pašėlos draugijos pirmininkas, Gabr. Landsbergis — Vilniaus „Kanklių“ pirminkas ir kn. J. Kukta — Vilniaus lietuvių (Šv. Mikalojaus) bažnyčios klebonas.

Komiteto tikslas, įkuriant, teip:

1) Komitetas lietuvių kalbos mokymo reikalui rinkti pinigų ir laikys juos savo žinioje.

2) Rupinsis, kad visi Vilniaus vidutinių mokslo įstaigų mokiniai, kurie panorė, galėtų mokytis lietuvių kalbos.

3) Rupinsis įvesti lietuvių kalbos išguldymą, kur reikės ir kitose Vilniaus ir Vilniaus mokslo apygardos mokyklose.

Komitetas skelbs apie lietuvių kalbos mokymo reikalą savo sumanymus, skelbs išleidžiamą tam reikalui pinigų apyskaitas, susizinos lietuvių kalbos reikaluose su mokyklų valdybomis, tarsis su lietuvių kalbos mokytojais,

rupinsis įtaisyti, kur bus galima, lietuvių kalbos kursus, išleisti gerus kalbos vadovėlius ir teip toliau.

Komiteto nutarimams pildyti yra išrinkti trys komiteto žmonės: P. Vileišis (arba K. Puida), G. Landsbergis ir J. Vileišis.

Lietuvių kalbos mokytojų, J. Jablonskiui, komitetas paskyrė šiam pusmečiui, pradedant nuo kovo 14 d., po 100 r. kas mėnuo algos. Už tą algą J. Jablonskis apsiėmė mokyti lietuvių kalbos ir tų mokslo įstaigų mokinius (ar mokines), kurie galės rinktis po pietų, ir šelp-jau Vilniaus jaunimą, kuris panorė mokytis lietuvių kalbos.

Algą J. Jablonskis galės imti per mokyklas iš komiteto įnešamųjų pinigų. Ko truks iki 100 r., bus komiteto kas mėnuo primokama.

29 d. kovo iš „Vilniaus Zinių“ redakcijos komitetui reikėjo gauti 732 r. 40 k., iš „Lietuvių Ukinkinė“ — 104 r. 30 k., iš viso — 836 r. 70 k.

Trims mokykloms iš tų pinigų buvo sudėta 360 r., Prozorovienės mergaičių gimnazijai už vasario ir kovo mėnesius įmokėta tam reikalui po 16 r. 66 k., J. Jablonskiui už kovo mėnesį duota 83 r. 34 k. (pereitą mėnesį komiteto įneštas pinigais „nesinaudota“, taigi iš 836 r. 70 k. komiteto priimtą 360 r. 4 k.). Tie pinigai komiteto dabar sudėti Vilniaus komercijos banke ir užrašyti tam tikroje knygutėje (No. 1721).

Reikia tikėtis, kad kalbos mokymo reikalas ir toliau rūpės visuomenei ir kad šitomis įnašomis nepasibaigs vienas kalbos mokymo šelpimas.

Pridriks Kuršaitis.

24 d. balandžio sukako lygiai šimtas metų nuo tos dienos, kurioj gimė Prūsų Lietuvoje didis mūsų kalbos žinovas, Karaliaučiaus universiteto profesorius, kunigas Pridriks Kuršaitis.

Jis parašė gerą lietuvių kalbos žodyną, per gramatiką, nuo 1849 m. leido Prūsų lietuviams laikraštį „Keleivį“. Savo žodynu ir gramatika Kuršaitis plačiai pagarsėjo kalbų moksle, savo „Keleiviu“ labai įtikio Prūsų lietuviams. Patį jis beveik netikėjo, kad mūsų tauta gali atgyti ir imti, kaip kitos tautos, gyventi, bet savo mokslo darbais ir laikraščiu, ar šelp, ar teip, padarė daug, labai daug gero mūsų kalbos mokslui ir Lietuvai.

Kuršaitis mirė 1884 m. tuose. „L. U.“

Revoliucijos rėmimo komitetas.

Ant pamato nutarimo II, VI L. S. D. P., susivaidavimo (veizėk „D. B.“ 05. N10, p. 326), susitvėrė užsieniuose (Europoje) „Revoliucijos Rėmimo Komitetas“, į kurį įėjo kolektyviška redakcija „Darb. Balso“, „Darbininkų“ ir „Echo“ — 3 žmonės, 1 atstovas nuo Prūsų lietuvių ir 1 nuo Prūsų vokiečių socialdemokratų partijos. Iš viso tame komitete yra, tokiu būdu, 5 sanariai — teip, kad visuomenė drąsiai galėtų išitikėti mūsų darbams ir veikalamis. Bent tą galima manyti, kad pinigai dabar jokia būdu nepažaus, nors ir iki šiol nieks negal mums užmesti tokią kaltę. Vokiečių socialdemokratų partijos atstovas yr jau žmogus iširtas ir gerai pažystamas savo tautingumu. Jisai moka gerai lietuviškai ir dalyvauja mūsų posėdžuose; jisai mums daug gelbsti, ypač parupin-

me ginklų. Nors ir mes prieš neapropotą sukilimą su ginklais elpame, vienok ginkluotis reikia apsigynimo dėlei. Kad būsimė apsiginklavę, tai geriau galėsime bent nuo kraujagėrių gintis, galėsime tiors partizaniskai kovoti su caro budeliais.

A. P.

IŠ AMERIKOS.

Neduođa bučiuotis.

BALTIMORE, Md. Jauna pora, William Moran ir jo pati, bevaikšiodami po miestą, užsimanę pasibučiuoti, kadangi jiems rodėsi, kad jau per ilgai to nedarė. Nuėjo į atkampa vietą ir pasibučiavo. Pamatė tą policistas ir suareštavo, nuvedė į policijos sudą, kur reikėjo užmokėti 15 dol. baumsės ir sodo kaštus. Ką, rodosi, policistui gali rūpėti, ar kas būnuojasi, ar ne; geriau būnuotis negu peštis.

Sunaudojimas žmonių pinigų.

Gyvasies apsaugojimo draugystė Mutual Life išėjo į aikštę ne gražus darbai superintendente Fields. Jis nuo tulo laiko kas metal indavo iš kasos po 100000 doliarų papirkimui kongreso ir legialiatūros sanarių.

Muštinės studentų su cirko tarnais.

COLUMBIA, Mo. Užgimė čia kruvinos muštinės tarp studentų šito universiteto ir vieno cirko tarnais. Vienas studentas liko mirtinai sužeistas, nemirtinai sumuštų studentų yra daug, trys vienos sumuštų labai sunkiai. Mat pasibaigus perstatymui, studentai ne porėjo išeiti. Tas ir pagimdė muštynes. Lazdos ir revolveriai buvo darbe.

Sniegas.

8 d. gegužio, aplinkinėse Plainfield, Wis., teipgi aplinkinėse Albert Lea, Min., siautė sniego darganos su perkunais. Po audrai oras atšalo, buvo šalnos, nuo kuras, kaip mena, daug žydinčių vaisinių medžių žiedų pagedo.

Vėtros.

ANN ARBOR, Mich. Šitose aplinkinėse 8 d. gegužio, siautė baisi vėtra ir audra, kuri nemažai nuostolių pridirbo. Perkunas uždegė bokštą mētodystų bažnyčios.

Nelaimės ant geležinkelio.

SAN JOSE, CAL. Netoli nuo čia išsoko ir rėlių geležinkelio traukis ir iš dalies susidaužė. Prie to viena ypata liko si užmūsta, o apie 40 pasazierių, daugume chiniečių, tapo sužeistų.

CHATTANOOGA, TEN. Netoli čianykšios Chattanooga Southern geležinkelio stacijos, traukis užbėgo ant pilno darbininkų karo. Prie to dvi ypatos liko užmūstos, o daug tapo sužeistų.

LEITCHBURG. Netoli nuo čia susimūšė du traukiai. Prie to 4 geležinkelio tarnai liko užmūsti ir keturi sunkiai apkulti.

Eksplozijos.

SHEEVEPORT, PA. Lentų plovinyčiose „Big Pine Lumber Co. Colfaxe“ eksplodavo gariniai katilai. Eksplozijos keturi darbininkai liko užmūsti; trioba iš dalies sugriauta.

Gaisrai.

CLIFTON, PA. Sudėję čia namai M. Woodwardo. Ugnyje pražuvo ir dvejetas Woodwardo vaikų. Tėvui pasisekė iš degančių namų išbėgti.

GULFPORT, Wis. Sudėję čia įtaisos „New Orleans Naval Stores Co.“ ir S. Schotter Co.“ Nuostolius gaisro padarytus skaito ant pusės milijono dol.

IŠ DARBO LAUKO.

CHICAGO, ILL. Štraikuoją čia vežėjai perkraustymo kompanijų, vietoj sustraikavusių organizuotų vežėjų kompanijos parsitraukė scab-sus, kuriuos sergsti policija.

CHICAGO, ILL. Štraikai šildų tepliotojų pasibaigę, abidvi pusės, nusilenkdamos, susitaikė.

PITTSBURG, PA. Prezidentas čianykšios anglekasių unijos, Dolan, kurį, už nepri-tarimą štraikai, buvo numetę nuo prezidentystos, dabar vėl sugrįžo ant senos vietos, kadangi jo priešininkai, surengę štraiką, nieko darbininkams ne išderėjo.

SCRANTON, PA. Nuo pamedėlio prasidėjo darbai kietųjų anglų kastyne. Kasty-nių savininkai priėmė atgal visus pirma dirbusius darbininkus.

SCRANTON, PA. Ant konvencijos kalnakasių nusprendė darbininkų atstovai nuo ketvergo dienos pereitos sanvaitės grįžti prie darbo ir užbaigti štraikus visose kietųjų anglų kastyne. Tarp darbininkų ir kastynių savininkų padaryta sutartis iki 31 d. kovo 1909 m.

CONNELLSVILLE, PA. Humberto dirbtuvėse stovi blėtos dirbimo dalis ir nėra vilties, kad darbai neužilgio prasi-dėtų.

ALLEGHENY, PA. Dirbtuvėse Pittsburg Forge & Iron Co. darbai eina gerai. Ir iš kitur pribuvę darbininkai galėtų čia gauti darbą.

PITTSBURG, PA. Byerso dirbtuvėse darbai eina labai gerai, dirba su dviem darbininkų atmainom. Crescent Steel Works dirbtuvėse darbai eina gerai ir yra viltis, kad teip bus per ilgėsi laiką. Wayne geležies dirbtuvėse dirba kaip kokiose dalyse su trims darbininkų atmainoms. Darbo užteks ant ilgesnio laiko.

FOLLOUSKEE, W. VA. Čianykšios blėtos dirbtuvėse darbai eina gerai. Dirbtuvės turi daug reikalavimų, todėl darbo užteks ant ilgesnio laiko.

WHEELING, W. VA. La Belle Alron geležies dirbtuvėse darbai eina labai gerai; darbo užteks ant ilgesnio laiko.

CAMBRIDGE, OH. Dirbtuvėse American Sheet & Tin Plate Co. dirba visose dalyse. Iš kitur vienok priėjusius darbus sunku gauti, kadangi ir vietinių darbininkų daug yra be darbo.

MIDDLETOWN, OH. Čianykšios plieno dirbtuvėse darbai šiuom kartu eina gerai, kaip kokiose dalyse dirba su trims darbininkų atmainoms.

EAST CHICAGO, ILL. Republic Iron Co. dirbtuvėse dirba tik vienoj dalyj. Reik daro užtarianti didžurčius kunigai. Jeigu katras prasišalino į užrubežius (tokių ne daug yra), tai tik todėl, kad užrubežuose gyvenimas, galėtų varyti toliau pradėtą darbą, kada ateis laikas, jie vėl sugrįž tėvynėn. Juk ir pirmūnialii krikščionys elpėsi katakombose nuo persekiojimų; juos teipgi juk niekino, keikė ir amėis Rymo kunigai. Geroju juk zmo-

CHARLESTON, W. VA. Čia susitvėrė nauja anglų kompanija, kuri pirkio jau plotus anglinių laukų ir neužilgo ketina atidaryti kastyne.

KOYLOR, PA. Čia štraikuoją tukstantis anglekasių; susitaikyti darbininkams su kastynių savininkais iki šiol nepasisekė.

BROWNSVILLE, PA. Štraikuoją čia vis anglekasiai Riverviev Coal Co., bet yra viltis, kad štraikai tuojaus pasibaigs.

ZOLLARVILLE, PA. Pittsburg & Buffalo Coal Co. pirkio šitose aplinkinėse plotus anglinių laukų ir ketina neužilgo parengti kastyne.

LIETUVIAI AMERIKOJ.

Iš Homestead, Pa.

29 d. balandžio kunigas Čepanonis pasakė smarkų pamokslą apie gerą piemenį, kuris, sulyg Christaus prisakymų, turi ganyti savo aveles, kad jos į vilko nasrus ne patektų. Tą Christaus prisakymą jis stengėsi pritaikyti prie lietuvių gyvenimo.

Girdėjote, girdi, kas dabar darosi Lietuvoj. Skaitote laikraščius ir gaunate lais-kus, kuriuose jums rašo apie kankinimą mūsų brolių. Dėlto, girdi, teip darosi. Dėlto, girdi, kad ir Lietuvoj atsirado klaidžiais keliais vadžiojanti avis piemenis, kurie, surinkę burius kvailių avelių, kalba apie laimę ateinančių laikų. Susirinko, girdi, buiriai teip vadina mūsų „cičili-ku“ ir pradėjo daužyti monopolius (ar geriau daro tie, kurie, susirinkę prie monopolio, iš jų paimtais gėrymiais apsvaiginę protą, sau galvas daužo? Rd.), plėsti pačius, deginti valstiečių reikalingus rastus ir tt. Tie klaidingai piemens tula laiką vadžiojo aveles šuntakiais, kol ne atėjo kazakai su kanciais. Tąsyk tie geri piemens pabėgo vieni į Angliją, kiti į Ameriką, į Afriką ir kitur, kur tik galėjo (galime užtikrinti, kad tų piemenų kur kas daugiau už žmonių labą sėdį kalėjimuose negu konfratų kunigo Čepanonio. Rd.), o aveles paliko vilkams, kurie dabar visokiais budais kankina paliktas aveles (taigi kas čia kaltas, ar tie piemens, ar vilkai? Rd.).

Toliau liepė ne klausyti piemenų vadinamų „cičili-kais“, kurie yda mūsų brolius tėvynėj į prapultį (kiti sako, kad Lietuvos kunigai, tarnaudami vilkams, stumia mūsų tėvynę į prapultį). Tai keno čia teisybė? Gal ne kunigo Čepanonio? Pataris juk sako: nemo judex in sua causa. Rd.). Liepe klausyti bažnyčios, o tąsyk, girdi, lietuviai bus laimingi dabar ir pasimirę.

Teip kalbėjo kunigas, bet jo žodžiuose daug yra neteisybės. Nė vienas „cičili-kas“ ne vadina savęs piemeniu, tas vardas tai privilegija kunigų, kurie vien su botagu ateina pas ganomas aveles kirpti jų vilną. Socialistai ba su užtarėjais vargdienuj ir tik socialistai kovoja už laisvę darbo žmonių. Jie ne be-ga, nešaukia caro kazokų prieš savo aveles, kaip tai daro užtarianti didžurčius kunigai. Jeigu katras prasišalino į užrubežius (tokių ne daug yra), tai tik todėl, kad užrubežuose gyvenimas, galėtų varyti toliau pradėtą darbą, kada ateis laikas, jie vėl sugrįž tėvynėn. Juk ir pirmūnialii krikščionys elpėsi katakombose nuo persekiojimų; juos teipgi juk niekino, keikė ir amėis Rymo kunigai. Geroju juk zmo-

nes, apart tuščių manifestų, nieko nuo caro ne gaus.

Kunigai keikia socialistus, kad jie stumia žmonis į revoliucijos bangas, bet kodėl jie nieko nesakė, kada caro kazokai ir dragunai išskerdė tukstantius nekaltų žmonių ne tik Mandžurijoje, bet ir pačioj carų valdomoj Maskolijoje, išmetė milijonus puslėty rankų užpelnę pinigų. Kunigai neteisingo caro ne peikia, bet už jį dar maldas atprovinėja, kad jam sektus dar labiau žmonis skersti. Ar tai tokios doros mus mokino Christus? Kada gi darbo žmonės sukilo Maskolijoje ir bando sutraukti caro užde-tus pančius, tai kunigai bažnyčiose, vietoj mokyti tikrai krikščioniško mokslo, keikia tuos, kurie veda žmonis į laisvę. Kunigai liepia išnaudojamiems ir skriaudžiamiems: tylėti, kentėti, melstis ir nešti pinigus išnaudotojams. Jeigu dabar Christus ateitų ant žemės ir vestų žmonis prie gero, tai gal mūsų kunigai apšauktų jį maistinku ir lieptų suimti ir nukryžiuoti, kaip darė žydų kunigai?

Broliai darbininkai! Tol mes vargsime, tol mus išnaudo, kol mes neapsisviesime, kol bijosime susipažinti arčiau su socializmu. Neišgelbės nuo vargo nė kunigai, nė jų šaukiami kongresai, nė jų katalikų-demokratų partija, nė minyskų klištoriai — vien mes patys galime išsigelbėti. Reikia mums pirmiausiai apsisviesti, skaityti geras knygas ir laikraščius, kurie mokina, kaip darbininkai gali savo buvį pagerinti. Organizaukimes, glauskimes prie socialistų partijos! Tąsyk daug daugiau nuveiksime negu išsiskirstę. Šelpkime, kiek galėdami, mūsų brolius Lietuvoj, kovojančius už darbininkų ir visų lietuvių gerovę.

Darbininkų draugas.

Iš Pittsburg, Pa.

Pas mus žmonelės kruta, juda. Darbai, nors neprastai eina ir žmonės uždriba neprastausiai, vienok dėl kasdien atkeliaujančių iš Europos ir mainų regijonų, yra pusėtinai buriis žmonių be darbo.

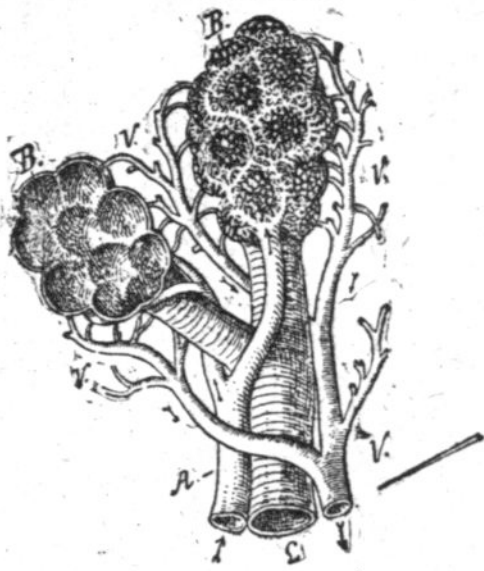
Atsirado čia koksai neva kunigas, Waterburio lietuvių žinomas podraug ir teologijos neva daktaras, kuris agentauja, žmonėms darbus duoda ir visada žmonis „įtaiso“ į geras vietas. Sykių taisęs kompaniją, apie 25 vyrus, išsiuntė Cooperhill, Tenn. iš kur žmonės, sugrįžę į porą dienų, geradėjui beveik kaulus sulaužė. Mat nusiuntė žmonis kurį mai-nas, iki juostai į vandenį įsibridus dirbti, po 85c. iki \$1.25 ant dienos, kur juos apstatė sargais su revolveriais, kad tie parduoti vargšai negalėtų pabėgti. Geradėjas, siudamas, aukso kal-nus pradžėjo, kol žmonis apskvailino ir dar po doliarį atluo. Vienok, žinodamas, kaip ten yra, nesisarmatino per „Spindulį“ girti, jog ten galima uždribti po 3—4 doliarus ant dienos ir net parašus padėję, neva korespondentų. Žmonės apsilvė, kiti patys važiavo, o nekurie pas jį atėjo, kad nusiųstų; bet nuvažiavę, pamatė, kas dedas; tuoj ketino grįžt, bet sargai neleido. Paskui muštynėms, šaudymais pasi-baigė. Kelis sužeidė, kiti pabėgo, parbėgę, nabagą nu-tvėrė, ir džiaugėsi išdirbę. Dabar užmiršo, matyt, pereitū rudenio nelaimės (nes tas perėjus rūdenį buvo), vėl emė už nelemto amato judosystės. Kaip tikrai žinau,

eina kalba apie „stovinčias žvaigždes“ — skraido erdmėje. Musų saulė, su jos visa sistema, skraido per erdmę su greitumu 57 kilometrų sekundų, vienok yra saulė, kurios su da didesniu greitumu per erdmę lekia; paveikdamas, šviesioji žvaigždė Syrius lekia nuo musų tolin kas sekundą 75 kilometrų, žvaigždė Vega artinasi kas sekundą ant 81 kilometro. Žinoma, yra ir saulė, kurios da greičiau už šitas per erdmę lekia, bet yra ir tokių, kurios labai pamaži tesikrūtina, tos saulės jau mirusios. Vienok ir mirusios saulės nestovi ant vietos, bet kruta, keliauja; jos jiško sau lygios saulės, kuri tokiam pat mirimo laipsnyje yra, kuri tokio jau didumo, ir su šita saule ji susivienija, susiriša, pagimdo didžiausią karštį. Nuo karščio abiejų mirusių kosmiškų kūnų medegos užsivaisina ir vėl įgauna naują gyvybę, naują galybę vystytiesi. Taigi tas pat besiveisimo įstatymas, ką ir pas gyvūnus, viešpatauja ir pas kosmiškus kūnus, ir jie jiško sau lygio draugo ar draugės ir susivienija, mirę galutinai didžiausiam karštyje, pagimdo naują svetą, pilną gyvybės ir turintį pajėgą besitobulinti.

Iš tokių čia aprašytų saulių susideda visas mūsų Paukščių kelias, o kadangi nė viena saulė nestovi ant vietos, tai, be abejonės, nestovi ant vietos nė Paukščių kelias; ir jis skraido, lekia tolyn erdmėje. Paukščių kelias, kaip žinome, susideda iš milijonų visokių žvaigždžių; tai kokią turi būti didelė erdmė, jeigu tos visos saulės su jų planetomis joje patelpa? Vienok juo labiau žmonės astronomiškus žiuronis pagerina, juo daugiau jie atranda tokių Paukščių kelių, juo toliau gali žmogus į erdmę žiūrėti. Pirma, kol žmonės beveik nė jokių instrumentų neturėjo, manė, kad vos keli tukstančiai žvaigždžių yra ant dangaus lubų, žmonės manė, kad už tų žvaigždžių nieko nėra, arba kad ten amžinas gyvenimas, kad ten ramu, nes jiems rodosi, kad tos žvaigždės paprastos žvakės, ramios, nekrušančios, amžinos. O gal ir dabar da kaip kas, pažiūrėjęs į tas mirgančias žvaigždes, apšviečiančias teip maloniai mūsų žemę, mano, kad ten toli-toli už jų ramu gyventi. Vienok tas vien fantazija, išmisas: ir žvaigždės kovoja, ir jos nesiliasi, vien mums teip išrodo, kad jos labai malonios. Beto, už musų Paukščių kelio yra kiti Paukščių keliai, kitos žvaigždės; juo toliau mes į erdmės gilumas žiuronais įsigriebiame, juo daugiau žvaigždžių atsiranda. Iki šiol astronomijos mokslas da neutziko erdmės rubežų, daugias lubų, prie kurių neva tos žvaigždės pakabintos, ir mokslas niekada jų neutzikl! Vienok mes galime džiaugtiesi, gerėtiesi, kad tiek atsiekėme ir su ramumu dvasios apžadancio mistro toms dvasioms tarti: jus buvate, — gerai, tegul bus jusų, kas prazuvo, kas iškovota; vienok as esu, ir augščiau manęs yra mano žvaigždės. Dantiems visą viltį už žvaigždžių ir manauties, jog ten kada-nors ramiau ir geriau bus galima gyventi, reikia atsakyti Goethe's Fausto žodžiais: „... Kvailas, kurs į augstį akis kelia, manydamas, jog ten už debesų toke jau kaip jis gyvena! Tegul stovėdamas čia tvirtai, gerai tik apsidairio, nes narsiam šis svietas nėra nebyliu... Ir, vien tam pripuola laimė ir gyvenimas, kurs jį sau iškovoja.“

ŽVĖRYS IR ŽMOGUS.

Pagal Schmell'į.

Plaučių puselės.

A — viena iš ploniasiausių bronchų atšakė. B — plaučių puselė. Kraujas, kuriame yra daug oxygeno, plaukia į plaučių puselės B arteriją. A — išsivęs kraujas renkasi venoj V, kuri gabena kraują vėl į širdį. Vilyčaitės rodo kelius kraujo tekėjimo.

slelę ir išsina laukan, o oxygenas išsina iš puselės į kraują, o jis jį išnešioja po visą kūną.

Oras plaučiuose nuolatai turi atsinaujinti, taigi turi vis tekėti šviežias. Kaip gi tas atsibuvo?

Krutinės ir pilvo lomos atidalintos viena nuo kitos raumenine siena — krutinės pilvo užvara. Besiilsint, krutinės pilvo užvara, kaip išgaubtos lubos, įlinksta į krutinės lomą. Bet susitraukus raumenų valaknoms, ji išsitiesia ir atstumia truputį pilvo vidurius žemyn ir lauko link. Krutinės loma nuo to išsikeičia. Per tai esantis joje oras teipgi išsikeičia, o lauko oras, kaip pirtėsnis, kaip žiemos laike šaltas oras į šiltą kambarį, kvėpavimo keliais veržiasi į plaučius. Tą vadiname oro įkvėpimu. Paliojus orui eiti į plaučius, plaučių puselės susitraukia ir išpučia orą atgal laukan ir krutinės pilvo loma vėl savo skliautu įlinksta į krutinės lomą. Tą vadiname išputimu oro, arba iškvėpimu. Paskui vėl prasideda įkvėpimas ir teip toliau.

Paprastai, liuosai kvėpuojant, ypač sėdint žmogui, kvėpavimo krutėjimuose dalyvauja tik krutinės pilvo užvara. Bet prie smarkesnių krutėjimų, prie smarkesnio darbo, paveikslan, bėgiojant, pailsus, su raumenų pagalba kilnojasi visa krutinės loma. Paskutiniame atsitikime krutinės loma išsikeičia daug labiau, negu kvėpuojant per pilvą. Prie krutinio kvėpavimo prisipildo oru ir viršutiniai plaučių galai, kurie prie pilvinio kvėpavimo neprisipildo, nedalyvauja kvėpavime.

Taigi kiekvienas gali suprasti, kokią svarbią rolę žmonių gyvenime lošia visoki fiziki darbai, alsinimai: fiziskas darbas, vaikščiojimas, laipiojimas ant kalnų ypač aplinkybių priverstiems daug laiko praleisti prie darbo pasilenkus. Darbas toks nesveikas, todėl teip daug nesveikų, su silpnais plaučiais yra siuvėjų, raštininkų ir tt. Jeigu viršutiniai plaučių galai nesidarbuoja, jie neišsivysto, kaip reikia, sunyksta, ant galo apserga, perduoda ligą kitoms plaučių dalims ir ant galo apserga, apsilpsta visas žmogaus organizmas, kadangi plaučiai yra labai svarbūs organai. Ypač daug žmonių apserga džiova. Džiovos nuodai, kaipo nematomi grybeliai, nešiojami ore, o silpni plaučiai negali priderančiai gyntiesi nuo tų ligos sėklų ir žmonės apserga džiova. Kiek jaunų, geriausių žmonių miršta nuo džiovos, tą visi žino.

Kenkia teipgi labai sveikatai ir tai labiau moterims negu vyrams, susivaržymas gorsetais, diržais. Krutinė tasyk įlinksta ir kvėpavimas atsibuvo nenormališkai.

SKYRIUS III.

Kraujas ir kraujo tekėjimas.

DALIS I.

Kraujas.

Žiurint į kraujo lašą per mikroskopą, galima patėmyti, kad susideda iš beparvų skystimo — kraujinės plazmos ir iš daugybės mazyčių, gelsvų grumulių — raudonų kraujinių kunių arba raudonų grumulių. Tie grumuličiai ir perima iš įtraukto, kvėpuojant, oro oxygeną. Paskui jie perduoda oxygeną kitoms kūno dalims ir jo vietoj pagima atidalytą kūno audeklų angliarūgštį. Kraujas turintis daug oxygeno — šviesesnis raudonos parvos, turintis gi daugiau angliarūgšties, o mažiau oxygeno, yra tamsiai raudonos parvos.

DALIS II.

Kraujo tekėjimas.

Oxygenas, pėrimtas iš oro raudonų kraujo grumulių plaučiuose, turi išsiplatinėti po visus kūno organus. Jis patenka ties gyslomis, arba išnešiojančiais kraujais į dantis. Bet, kad kraujas galėtų tekėti po visą žmogaus kūną, jį kokia nors pajėga turi priversti tekėti. Pajėga ta, išvadžiojanti kraują po kūną, yra širdis. Širdis pripildo kraują visus indus.

Širdis yra tai krepšelis kumėšiško didumo su raumeninėmis sienomis. Ji yra vidury krutinės lomos. Įsilgu užvaru ji padalyta į dvi dali. Kiekviena dalis sieniniu užvaru padalyta teipgi į dvi dali: viršutinę — prieširdį ir apatinę — pilvelį.

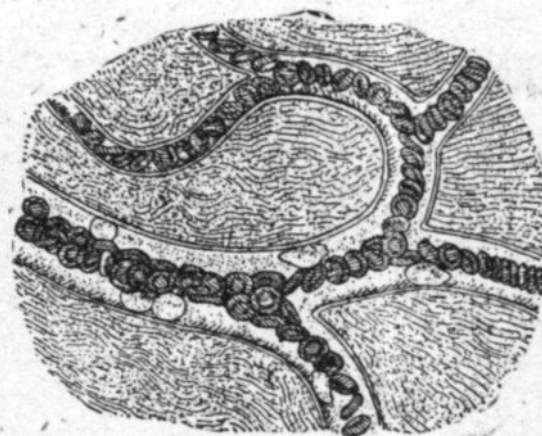
Kaip visi raumens, teip ir raumeninės širdies sienos gali susitraukti ir išsiskėsti. Mes jaučiame, net girdime tūos susitraukimus ir išsistimus širdies, kaip širdies plakimą. Greitai vaikščiojant, laipiojant po kalnus, teipgi atliekant visokių fiziskus darbus, širdis plaka greičiau ir smarkiau negu besiilsint. Nuo fizio dārbo širdis susidrutina ir ji savo užduotį atlieka geriau; bet perdidelis besisilpnimas, kaip visame, teip ir čia yra vodingu, nūdėdė neatgabena.

Apėjęs visą kūną, kraujas vėl grįžta į širdį, kur vėl, pastumtas, tėka atgal į kūną. Indai, kuriais kraujas tėka į kūną, vadinasi arterijoms, o tie vėl, kuriais grįžta iš kūno į širdį, vadinasi venoms. Arterijos su venoms jungiasi tarp savęs plonučiais indeliais. Tie indeliai tokio didumo, kad per juos gali persispausti lygiai vienas kraujinis grumuličiai.

Pasisotinęs plaučiuose oxygenu, kraujas renkasi kairėjame prieširdy. Paskui prieširdis susitraukia ir išvaro kraują į kairįjį pilvelį, o iš jo smarkiai susitraukusios kairiojo pilvelio sienos išvaro jį į didelę arteriją, vadinamą aorta.

Aorta išsiskaido vis į smulkesnius ir smulkesnius indelius, į arterijas, kurios išsiskaido kraują po visą kūną. Jeigu lengvai prispausime kokią nors didesnę arteriją esančią ne giliai, tai aiškiai jaučiame, kaip kraujas šuoliais tėka arterijoj. Tą arterijos plakimą vadinu pulsą.

Smulkausios arterijos ant galo pereina į plaukinius indelius. Plaukiniai indeliai

Plaukinis indelis pasidalinęs į dar smulkesnius plaukinius indelius. Per juos plaukia daugybė kraujinių grumuličių.

tervia taunkų tinklą, kuris apsiandžia visas kūno dalis. Per plonutes plaukinių indelių sienelės visoki gazai apsielkia teip kaip ir plaučiuose: oxygenas, susijungęs su raudonaisiais kraujo grumuličiais, pereina į kūno audeklus, kaip tai: į kaulus, raumenis, nervus ir tt., o angliarūgštis iš kūno audeklų pereina į kraują.

Bet iš kur į kūną patenka nuodinga angliarūgštis? Oxygenas kraujo, perėjęs per kaulus, raumenis, nervus ir tt., susijungia su smulkausiomis dalimis tų audeklų. Kiekvieną oxygeno susijungimą su kokia nors kita medega vadinu degimu, kadangi ir degimas anglių, malkų yra teipgi niekuom daugiau, kaip susijungimu tų medegų su oro oxygenu. Jeigu ore nebūtų oxygeno, nė jokios medegos negalėtų degti. Taigi išpuola, kad ir musų kaulai, raumenys, nervai, nors palengva, bet nuolatai dega. Kaip degant anglims arba malkoms, darosi angliarūgštis pavaldė smalkų, teip jau darosi talsai nuodingas gazas ir degant audeklams musų kūno.

Prie kiekvieno degimo darosi šiluma, nors ir nevisada degant buva liepsna. Teip jau ir degant musų kūnui darosi šiluma. Pas sveiką žmogų toje šiluma laikosi 37° Celciaus termometro, pas sergančius, apimtus karščiavimų, šiluma kartais pakyla iki 41°. Normališkai darbuojasi musų kūno organai tik prie tos normališkosios 37° Celciaus termometro temperatūros. Kadangi dalis šilumos iš musų kūno išsisklaido po orą, tai vietoj prazuvusios nuolatai turi musų kūno darytiesi nauja šiluma. Kaipgi ji darosi?

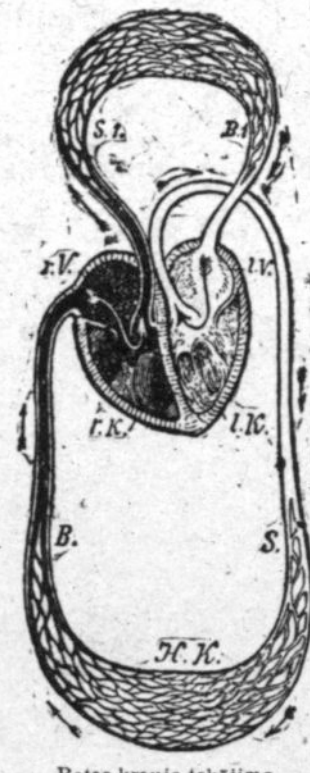
Jeigu mes nekurtime po katilų garinės mašinos, jeigu į ugnį nemestume vis naujų anglių arba malkų, ugnis užgestų ir mašina sustotų. Tas pats yra ir su musų kūnu. Kraujas nuolatai gabena naujas apkurimo, apsidymo medegas ir tokiu budu palaiko degimą, palaiko šilumą musų kūne. Tos malkos ar anglys, palaikančios musų kūno šilumą susideda iš visokių medegų sutirpusių kraujuose kaip oras vandenį. Sudegus malkoms arba anglims pasilieka nedegantios medegos — pelenai. Tokios jau nedegantios medegos, toki jau nesudegę likučiai būva ir degant musų kūnui.

Tie likučiai sutirpę kraujuose ir juos reikia prašalinti iš kūno. Taigi sienos plaukinių indelių dalina du skystimu: skystima degančių medegų ir skystima besidarantį, degant, iš nereikalingų, negalinių sudegtų medegų. Du nevienoki skystimai, perdalinti plonute plėve, susimaišo teip jau, kaip ir du gazai. Todėl degandios medegos pereina iš kraujo, per plonutes sienas plaukinių indelių, į kaulus, raumenis, nervus, o nereikalingos kūnui medegos pereina į kraują. Iš kur imasi degandios medegos ir kur kraujas gabena atlikusias, nereikalingas kūnui medegas, tą pamatysime toliau. Jeigu kūne susirenka degandžių medegų daugiau negu reikia palaikymui ugnies, šilumos, negu jų su dega, tai kūnas didinasi, auga, eina storgyn. Taigi kūnas maitinasi toms medegoms. Todėl tas degandis medegas ir vadinu maitinančiomis medegoms.

Plaukinuose indeliuose kraujas atiduoda oxygeną, o perima angliarūgštį, nuo kurios įgauna tamsenę parvą. Iš plaukinių indelių kraujas eina į venas. Venos, esančios negiliai, prie paviršiaus, matyt per odą kaip melynios parvos gyslos. Juo toliau

nuo plaukinių indelių, juo venos yra vis storesnės ir ant galo, dviem alkunėm įpuola į dešinįjį prieširdį. Visas kelias, kokį padaro kraujas, išėjęs iš kairiojo širdies pilvelio iki dešiniamjam prieširdžiui, vadinasi didžiuoju kraujo tekėjimo ratu.

Iš dešiniojo prieširdžio kraujas pereina į dešinįjį pilvelį, o susitraukęs, dešinys pilvelis išvaro jį per didelę plaučių arteriją į plaučius. Plaučiuose arterija pasidalina į didelį tinklą plaukinių indelių, kuriais apvynotos plaučių puselės. Tuose plaukinuose indeliuose, kaip jau minėjome, atsibūva apsimainymas esančios kraujuose angliarūgšties su oro oxygenu. Plaukiniai indeliai plaučių, kaip ir toki indeliai viso kūno, pereina į venas. Toms venoms kraujas tėka į kairįjį prieširdį, taigi grįžta ten, iš kur išėjęs buvo. Kraujo kelias nuo dešiniojo pilvelio per plaučius į kairįjį prieširdį vadinasi

Ratas kraujo tekėjimo.

r. V. — dešinys prieširdis. l. V. — kairysis prieširdis. r. K. — dešinysis pilvelis. l. K. — kairysis pilvelis. S. ir S. l. — arterijos. B. ir B. l. — venos. H. K. — plaukiniai indeliai kūno. H. L. — plaukiniai indeliai plaučių. S. H. K., B. — didysis ratas kraujo tekėjimo. S. l. H. L., B. l. — mažasis ratas kraujo tekėjimo. Juodos vilyčaitės rodo į kokį pusę tėka kraujas.

si mažuoju kraujo tekėjimo ratu. Apėjęs abudu kraujo tekėjimo ratu ir perėjęs savo kelionę du kartus širdį, kraujas įeina vėl į aortą ir keliauja vėl jau aprašytu keliu.

SKYRIUS IV.

Maisto pervirinimas.

Degandios ir maitinančios medegos, kurios nuolatai eina iš kraujo į visas musų kūno dalis, pasidaro iš musų kasdieninio valgio. Tos medegos persisunkia per plonutes plėvutes; todėl jos turi but ne kietos, bet sutirpusios, skystimo pavidale. Taigi visos kietos, nesutirpusios medegos, paimtos su valgiu, turi musų kūne persikeisti teip, kad galėtų sutirpti. Toks persikeitimas suvalgytų medegų vadinasi pervirimu maisto. Tą darbą atlieka speciališkos kūno dalys — pervirimo maisto organai.

SKYRIUS V.

Burnos loma.

DALIS I.

Dantis.

Valgant, kietą maistą žmogus turi pirm prarijimo sumalti, susmulkyti. Tam tikslui jis turi dantis. Mes, valgydami, nukandame dantimis mažus valgomo daikto smolius ir juos dar susmulkiname, sukratome į dar smulkesnius. Delis dantis, kyšanti iš žando, vadinasi kamieniu (K. — ant pridėto paveikslėlio), dalis pakavota žandė — šaknis. Danties viduryj yra skylutė (H.), į tą skylutę įeina nervas (N) ir išnešiojanti kraują indeliai maitinanti dantis.

Dantis pasidaręs iš kietos kaulinės danties medegos (Zb). Apart to, danties kamienas uždengtas iš lauko eile labai kietos medegos, teip vadinama emalija (S). Emalija saugoja dantis nuo pagedimo.

Perpiantus apatinis plaujantis dantis. K — apatinis žandtas. Zf — dantų smegenys. L — apatinis lūpa. H — danties skylutė. B — išnešiojanti kraują indelis. Zb — danties medega. S — emalija.

Tojė emalija labai trapi, greitai truksta ir skyla. Jeigu emalioj pasidaro plyšys, į jį prisigriebia visoki skystimai ir maisto dalelės. Maisto dalelės ten puva, nuo to puva ir patsai dantis ir pasidaro skylė kaip ir puvinčiuose medžiuose. Tasyk paprastai dantis pradeda skaudėti ir ant galo jie sutrupa.

(Toliaus bus)

Kokiū budu gali svietas kada-nors pasibaigti?

Parasė Prof. Dr. M. Wilh. Meyer.

Vertė J. ILGAUDAS.

tiktai šita kova už buvį visą gyvybę kelia, tobulina. Kiekvienai gyvybei pritinka žodžiai: kovoj, tiktai, kovoj gyvenimas! Arba Goethe's „Faust'e“ išsitarimas: vien tam pripuola laimė ir gyvenimas, kurs jį kasdien sau iškovoja.

Versdamas šitą knygelę turėjau mastį, pradėti darbą šitaj eilėj: sugriauti viešką, kas sena, kas nukaršęs, ir tada iš griuvėsių naują, tobulesnį ir dailesnį gyvenimą prikelkti. Taigi šitaj knygelė sugriaua seną svietą, o kitojė („Kada ir kokiū budu svietas susitvėrė“) — pabudavoja, sutveria iš griuvėsių naują. Tada, ant naujai sutvorto svieto, turi pradėti gyvybę vystytiesi ir šitą gyvybę besivystymą aprašo geriausiai ir nuodugniausiai Prof. Wilh. Boelsche knygelėje „Žmogaus Pasėjimas“. Taigi šitos visos trys tamos rišasi labai ankštai su viena-kita, užtai manau ir abidvi čia minėtas knyges nepoiglo lietuviškame vertime skaitytojų į rankas paduoti. — Beje, versdamas, taikiau kad vertimas kiekvienam suprantamas būtų, vienok, turiu prisipažinti, kad tas ne ant tiek nusisekė, butent, ant kėg man buvo geistina. Vienok — ar vertas prakeikimo tas, kurs jiško vaisių išpažinties? Ar pelnosi tas panieką sau, kurs radęs Oliphios gyvasties šaltinį pats vos iš jo ragavęs kitus jau girdyt bando?

Vertėjas.

KOKIŲ BUDŲ GALI SVIETAS KADA-NORS PASIBAIGTI?

Nesenei, visoms pastangoms, vienas fantastiškas raštininkas tvirtino, kad musų žemė tiktai vietininiu gyvu kūnu teesanti. Istikruj, galbut, kad jis savo tokiu tvirtinimu, išdalies, ir tiesą turėjo, nes tarpe gyvumo ir negyvumo yra daug sunkiau tvirtus rubežius pastatyti, negu kaip iš pirmo pažvilgio galima būtų manyti. Tiesa, mes žinome, kad, pavyzdin, akmuo negyvas, o mes ir kiti gyvūnai esame gyvais. Bet, vienok, kaip galime tą atskirti? Paprastai ant to atsakoma, kad tą galima atskirti iš liuosybės pasikrutinimų, pajautimų ir sąmonės. Bet, juk, dalys musų kūno susideda ir iš kaulų, o tie negali patys liuosai pasikrutinti, jie neturi nė pajautimų nė sąmonės. Žemės groblas (teip vadinami kūno kaulai — skeletas) yra pati musų žemė, ant kurios su laiku gyvi sutvėrimai nusideda susidenanti vien iš kelių celių, o potam, pamažu, vienijsi į tam tikrą, kokį nors, organizmą. Tokiu jau budu išauga iš vienos celsės visi gyvi sutvėrimai; tiktai laiks po laiku pradeda funkcijos (veikmės) lygių celių skyrstytiesi: išsidiirba tokis jau celių susivienijimas, bendrija, arba, geriaus sakant, valdžia, kokią ir žmonės tarpasavyj tvėria. Kaip šituose susivienijimuose kiekvienas atskiras organizmas tiktai abelna pareiga su visuomene rišasi, teip ir celsės musų kūno turi da šiokią-tokią liuosybę, net milijonai jų, paveikdod: kraujo kuničiai išrodo lyg būtų visai liuosai, vien ką visuotinu kraujo bėgimu tevarinėjami. Jie kruta gyslose teip jau kaip žmonės ant didžiesčio gatvių ir tiktai šen-ten kaip-koks kunelis apsisėda, kur jis gali būti visam kūnui naudingas. Trumpai pasakius, galėtume tam lygių privedžiojimų daugybės nurodyti.

Bet, vienok, galų-galo, visi tie privedžiojimai yra tiktai privedžiojimai. Sulyg amžinų, neatmainomų gamtos įstatymų, turės nuolatai negyvybė ir gyvybė organiškai vienytiesi. Organizmui kenkianti medega, apsirėiskimas, negalės niekada organizme ant visados užsikilti, kadangi kenkianti medega, organizmą, kuriame ji apsirėiskia, su laiku turėtų sunaikinti, o tuomi sunaikintų ir save pačią. Užtai turi organizmui naudinga medega, apsirėiskimas, juo augščiau išsivystyti, didesnį apėmį ir galybę gauti, nes tokiu budu jį ilgiau patenkandžia tampa. Šitoj reikšmėj nėra jau jokio rubežiaus tarpe gyvos ir negyvos medegos. Visame eina amžina kova už geresnį, tobulesnį laipsnį: didžioje svietų sistemoje, kaip ir visuomena, augščiau medegų susikuopinuose, į kurias chemiškai atomai grupuojasi teip jau kaip ir celių sistemoje iš kurių gyvi kūnai susideda — visur turi organizmams kenkianti medega naudinginę užleisti. Užtai viešpatauja šituose gamtos laipsniuose nuolatinis gimdy

mas, augimas, pražydimas, nusenėjimas ir myris. Žvaigždės ir visos vietų sistemos gema ir teip jau miršta.

Teip pat ir mūsų žemė. Kaip nebū, čia gyvis ir gyvenimas atsiradęs ir laimingai ir berupstingai ant jos milijonais metų augštin kildamas vystėsis, turės visgi ant galo žemyn pulsti.

Kokių būdu žemyn puolimas gali atsitikti? Mės aprubežiuojame savo planus metais, dešimtėmis, šimtais arba net tūkstančiais metų. Mus apsiučiūti gamta, budama milijonametiniame nuolatiniame vystymosi, turi gyvavimo pajėgos ant nesunkaitymų milijonų metų. Ar galime įtikėti, kad tas kada nors pasibaigs? Kam tas veržimasis į augstesnę išsivystymą, kuris net negyva padaro gyvų, jeigu tas viskas kada nors turės išnykti? Kodėl viskam ateina galas, mirtis? Ant šito klausimo atsakysime Mephisto žodžiais: „viskas, kas yra — vertas, idant prazūtų.“

Vertas!... Tas reiškia, kad: viskas, kas yra, negal amžinai gyventi, — amžinai tverti. Mės negyvename tobulame sviete, užtai turi viskas, kas sena, mirti, prazūti, idant, tokiu būdu, vietą kitiems, jaunesniems, tobulesniems, arba, bent, galintiems labiau išsibulinti, padaryti. Taigi, mato, kad myris, vietas išsibuliniui, neatbutinai reikalingas, naudingas yra, ir, kad prazūvimas, pasibaigimas vieno svieto tarauja išsibuliniui naujesnio, tinkamesnio visatoje.

Bet, kaip gali tas atsitikti? Ar yra tarp šimtų milijonų kilometrų tolio, kurie net arčiausiai vienas kitam esančius kunus skiria, da koki nors susiršinimas, kurie didesnę užduotį turėtų negu vienas kito apšvietimą? Ar persimainytų kas nors mūsų saulės sistemoje, jeigu mūsų žemė, su viskumu, kas ant jos yra, į dulkes sugrasta taptų ir paskui, kaip, beorganiską dulkių masą, savo taku aplink saulę skristų?

Tai klausimai, kurie ne keliais žodžiais išsiskinami. Tai klausimai, kurie, be abejonės, ne mažai žmonių daliai nevertais atsakymo pasirodė, nes kas apeina mus apie pašalinę saulės sistemą, arba pašalinis svietas, jeigu mūsų pačių žemė liktųsi sutruškinta? Kas apeina mirštantį svietą, kaip jis po jo mirčiai atrodė?

Vienok, mūsų žemė da neina myrio keliu, bet yra laipsnyje pradinio išsibulini mo, užtai būtų ne pro šalį darsinoti, koki smugiai ją da patiks ir kokis jai likimas paskirtas. Šitas klausimas gali mus tiek jau apeiti kaip ir klausimas, kaip ilgai mums da paskirta gyventi ir koks bus mūsų gyvenimo galas. Valandos, kuriose tokioms mintims atsiduodame, yra šventomis, ir mės jaučiame esą apsuptais šventumu amžinybės, nuo kurios mums praeinantis laikas yra tik pradingstancia, menka jos dalele.

Svietas! — Kasgi, ištikrųjų, yra tas svietas, kurio likimą čia pasiryžome apmąstyti? Kaip aprubežiuosime šitą reiškimą? Po teisybei, žodis „svietas“ reiškia viską, kas yra, visą visatą. Bet, tas juk negali jokiu būdu prazūti: kas visatoje yra — tegali vien keistiesi, gali, teip sakant, gimti ir mirti, vienok, visiškai prazūti negali. Kagi reiškia „prazūti“? — Jokia dalis negali liktis suvisu išsiskinta: ji gali pasibaigti tik savo, tam tikrame, pavidale, — buti, tuo iki tol buvo, iš jos gali kas kitas, t. y. — kitoks medegų susivienijimas arba organizacija bei pavidalas išsivystyti arba susitverti. Sakome, „prazūta“, tas reiškia — pasibaigia, išgaista pirmiausia viešpatavusios tvarkos, vėl į išsidėstymą elementų sugryžta, iš kurių viskas gamtoje yra susitvėrė. Budavojimas kaip ir griovimas darosi gamtos pajėgoms, kurios savo rūšyse ir įspūdiuose amžinoms ir neatšimainomoms yra. Kaip būtų galima, kad jos po milijonų metų svietų budavojimo suykty savo linkme, tendencija suvisu perkeistų ir viską subudavotį pradėtų griauti, o jos, kaip, lygiai, ir budavonei panaudota medega, nesimainiusios pasilikty? Ir vėl turime prieti prie išiegos: niekur nėra jokio galutinio išnykimo reikšmės povalinio sugriovimo kokios nors organizacijos skyriai, iš višatos dalies, paimitos, žinoma, paimito griovimo įspūdžio abelnai, ir, jeigu griovimui vienos pusės nestovės priešais budavojimo įspūdžiai kitos. Gamtos pajėgos, eidamos savu nuolatiniu keliu, tegali tiktai šen ten kelią užstojančias organizacijas naikinti. Gamta griauja, kad iš vieny kunų gruvėsių galėtų kitus, geresnius sutverti. Jeigu būtų kitaip, jeigu visuotina lygsvarybė nebūtų tolyngzengyste tvarkos, tai gamtos pajėgos, kurios pačios negali persikeisti, be dirbdamos, per begalinius laikus, svieto išsivystyme, jau senėi mums žinoma tvarką būtų išardžiusios, viešpatautų kita tvarka, kuri teipgi turėtų būti sutikmėj su esančioms gamtos pajėgoms. Da kartą atkartosime: gamta negali išsiskinti to visiskai, kę ji pati sutvėrė; ji leidžia vien mirti kunų pavidalams, idant, jų vieton, sutverti gražesnius, tobulesnius kunus.

Mės visi, kurie teipgi mirštame, ankunajame savo gyvastį visuotini tolyngzengstei. Šitą teisybę turime aiškiau pažinti, nes, ta syk, ji mums baimė neįsvengtos permainos umazins. Bandydime perkratinti svieto, teip vadinamą, pabaigą, idant tokiu būdu geriau su išsivystymo pamatais, sutvėrusiais svietus, susipažinti.

Kaip jau kartą sakėme, tam tikslui vie tik dalį visatos teturime pamiti. Kad mės mūsų žemę geriaus pažintume ir jos pabaigą geriaus mus paliestų, tai geriausiai padarysime, jeigu ją paimsime tirinėjimo pamatu. Čia bet neturime užmirsti, kad ji yra tiktai dalis to, kurios likimo, nesurisiant su visata, negalėtume suprasti.

Jeigu mės apie pabaigą mūsų žemės kalbame, tai, tuom, pasistatome save į vidurį dalykų apie katastrofas ir atsitikimus dėl kurių tiktai žmonija galėtų prazūti. Užėjus, daleiskim, kada nors didėlei audrai, kuri mūsų triobas griauja ir medžius varto, mės išsitarime, kad jau „pabaiga svieto atėjo“, vienok, sulygins didžiausią audrą ir viesulą su kosmiškais pajėgomis, kurios mūsų žemę valdo ir, kurios gali viską prazudyti, pasirodo, kad jų smarkumas tiktai labai menkas. Visuotidžiausiose audrose vėjas lekia greitumu 40 metrų sekundoje, mūsų gi žemė, per ekvatorių, sukasi aplink savo ašį 464 metrų į 24 valandas, pati žemė skrenda savo orbita, arba keliu aplink saulę, greiteimu 30 kilometrų sekundoje. Sulygine visokius bėgimo greitus, pamatysime, kad vėjo, didžiausios audros, greitis yra tiktai lyg straigio šliaužimas prieš arklį zovadą, prieš žemės aplink saulę lėkimą. Jeigu gi žemė staiga savo besisukime sustotų, tad viskas, kas ant jos yra, turėtų, vienoj akimirkoj, į griuvenas pavirsti, subyrėti.

Žmonių pasakose užtikame aprašymus didžių audrų, kurios net dielus žemės plotus, su tūkstančiais, ant jų gyvenančių, žmonių, prazudydavo. Tiems žmonėms, kuriuos tas palietė, buvo tokis apsiereiskimas tikra „svieto pabaiga“. Beveik visų genčių pasakose randame aprašymą apie didįjį tvaną, kuris net visą gyvybę ant žemės, buk, sunaikinęs. Pamatu šitų pasakų yra, be abejonės, tikri, kuomet nors žemę palietė, atsitikimai. Visose pasakose buvo visi elementai, tik padidintame ir padailintame išveizdyje aprašomi. Argi negalėtų, kada nors, ant mūsų žemės da kartą tam panašus atsitikimai, tokieame smarkume, užėti, kurie net visą ant jos dabar esančią gamtos tvarką galėtų sunaikinti?

Tokių klausimus niekada negalima su tikrumu išristi: visa ateitis yra mums uždengta. Tiktai vieni astronomai yra teip laimingais gamtiskais atsitikimais pirm ilgų laikų aprašyti; jie yra tikrais, jog toki jų aprašymai įvyks, jeigu, da pirm to, netikėtai neužklausys svieto pabaiga. Visi tirinėjimai ir aprašymai, ant kurių išiegos galima remtis, yra tada tik tikrais, jei dalykų bėgis buva normališku, bet, reikia nepamiršti, kad gali ir staiga koks persikeitimas, pirmiausia nepatėmytas, įvykti ir, tokiu būdu, visus padarytus aprašymus išsiskinti. Pirmą turime mėginti išsiskinti klausimą, ar gali kas tokio umaus, normališka dalykų bėgyje, atsitikti, kuris galėtų prazūti visai žmonijai ir visai gyvybei, net ir mūsų žemę, kaip da dangaus kunui, padaryti. Potam aiškinsime, koki netikėti atsitikimai galėtų įvykti ir kokios galėtų būti iš to pasekmės.

Išsiskinimui to paskutinio klausimo, mūsų fantazijai visi keliai yra atviri. Paveizdon, jau iš kasdieninių patyrimų žinome, kokios neapropuojamos kasdieninės or permainos esė. Kasgi, todėl, galėtų visu tvirtumu užginėti, kad ne rytoj kokis orkanas mūsų žemę šluos ir mus visus po triobėsių griuvenais palaidos? Kas galėtų pasakyti, kad žemės paviršius nepradės kitą minutoj traukytis, drebtė, kę mės, paprastai, baisiausiu gamtos pajėgų apsiereiskimu skaitome, nuo kurio niekur negalime užsislėpti? Arba, kas galėtų pasakyti, kad iš dausų, — iš tuštumų apsupančių mūsų žemę ir kitus dangiskus kunus, pripildytų tam tikru labai skystu gazu, vadinamu eteru, — kokis nors skraidantis tokio didumo akmuo ant mūsų planetos neužkris, kokio užtektų kad į ją atsitrenkimu, nuo smarkaus sujudimo oro ir vandens, visą gyvybę umame laike galėtų išnykti? Kasgi galėtų užginėti, jog visatoje nėra ypatingai karštų ir šaltų vietų, per kurias žemė su visa saulės sistema turėtų perlėkti, ir kad tokios temperatūros permainos neišsiskintų visą, ant žemės esančią, gyvybę? Tūkstančiai gali tokių atsitikimų netikėtai įvykti, lygiai teip jau, kaip mūsų gyvenime iš pirmiausia nežinomų priežasčių, by kokioj minutoj, mūsų gyvenimo siulas gali trukti ir mės galime numirti. Ir svietas dangaus kunų nėra tobulas, teip pat ir jis nėra apaugantis nuo staiga įvykstančių prazūtingų atsitikimų.

Bet tokių, staiga įvykstančių, atsitikimų, „svieto pabaigos“, bijotis arba rankas susidėjus laukti būtų labai neprotinga, teip jau, lyginai, kaip kad bijotumėsi pro by koki namą prazūti, idant, mums beinaant, karais, nuo stogo krintanti plyta neužmuštų. Mės turime viską remti ant normališko ilgio gyvenimo, nes, kitaip, nieks negalėtų mūsų tarpe įvykti: žmonės nė namų, nė kitokių įtaisų nesitaisyty, nes juk kasvalanda laukiant mirties, neužsimokėtų kanors tolesniam laikui ripti; kam dirbt, jeigu jau rytoj, arba, ras, ir šiadien reiks mirti? Bet mažai tarp mus yra tokių, kę vien, sėdėdamas sau, „svieto pabaigos“ laukty, bet kiekvienas šitą veikia ir ateinančiam laikui. Vienok ir galimumas tokių netikėtų atsitikimų yra valdomas tvirtų įstatymų, tūkstanteriopose atsitikimuose jis pradingsta ir visuotina pajėga, viską valdanti, pasirodo vis aiškia mums akys. Pavyzdys, kuris gal kaip kuriems išrodė nevieoto, geriausiai tą išaiškis: kiekvienas, kuris buvęs elektriskose įtaisose, be abejonės bus matęs sriovės matuotoją ir bus pastebėjęs, kaip rodyklė laike darbo nuolatai tiki šen tai ten svyruoja, — mat sriovė nelygiai visur veikia, tai buva sustabdoma, tai prileidžiama. Gal kas pamslyty, kad jno, turbūt, didesnė yra elektriskai įtaisa, juo labiau ir rodyklė turi svyruoti. Vienok, yra visai atbulai: centralėse gatvinių elektriskų veizimų, rodyklė beveik visai nesikrutina, o jeigu ir svyruoja, tai visai mažai ir palengvėle, parodydama tiktai kasdieni-

nės sriovės atmainas: nelygumas visos didžios įtaisos išsilygina didume. Teip kaip su šita elektriską sriove, teip jau dedasi ir su sriove žmonių, ir su amžinoms sriovėms begalį svietų įtvėrimosi. Jeigu gi kokioj vietoj įtekmė glitrukiama, panaikinama, tai jos vietą užima kitur nauja. Viskas laikosi pagal neatmainomas tiesas lygsvarybės, išsilygina.

Šitokioj prasmėj galime ir visokias katastrofas moksliskų keliu apsvarstyti, aprokuoti. Kaip apsprendžiame, daleiskim, kiek blėdies abelnai per metus lytus, kruša ir kitokios nelaimės padaro, teip jau galime apspresti ir svieto pabaigą atskiroj visatos dalyj.

Ant nelaimės, vos tiktai nuo pradžios pereito šimtmečio pradėta netikėtus, svarbius atsitikimus gamtoje, šiek tiek akyliau daboti ir aprokuoti. Paveizdon, jeigu mės žinotume į kiek laiko tarpą, kuriame atsitinka ypatinga oro permaina, audrą, žemės apšėimai ir tam panašios svarbios permainos, didesniu paimti, ir, jeigu žinotume ant kiek tie apsiereiskimai kas kart pasididina, tasyk gal galėtume apskaityti kiek tūkstančių metų turėtų prazūti kiti įvyktų ant žemės toki dideli žemės apšėimai, ar kitokios nelaimės, kurios visą Europą, ar kitą žemės dalį, apimtų. Jeigu jau dabar tiek laiko sukaktų kiek tas laiko tarpas, butent, išneša, tai galėtume sakyti, kad dabar jau turėtų toks tvanas užėti. Vienok, ar jis ištikrųjų užėtų, tai jau kitas klausimas. Šitą budą apskaitymo užtai privedėme, kad jis, kaip kur, teisingu pasirodė, ypatingai ten, kur tikri apsiereiskimų įstatymai da nėra gerai žinomi, net ir astronomijoj, viename iš teisingiausių gamtos mokslų.

Nors mokslų paskirstymas ir jų apskaitymai ne kasin kiek toli atgal siekia, visgi žmonija neužmirsio ty svarbių gamtos apsiereiskimų, kurie ją prazėjęs palytėjo. Tirinėjant žmonių pasakas, kurios apie didėles katastrofas, apėmusias net „visą“ tuomaik žinomą svietą, mena, pasirodo, kad tas viskas žinotų senovėj, kada da žmonės tiktai da mažą dalį žemės paviršio pažinojo, atsitiko. Mokslas neturi jokių tikrų padavimų, kiek tūkstančių metų atgal, paveizdon, Biblijoj menamas, didysis tvanas, yra buvęs, teipgi neturi tikrų žinių kokio apėmio jo blėdies padarymas ištikrųjų buvo. Kitų genčių pasakose teipgi nepadauda jokių tvirtų žinių. Kadangi mės nepaprastus atsitikimus pagal mūsų laikskaitį net pirm penkių tūkstančių metų buvusius susekti galime, paveizdon, iš padavimų chinų, egiptų ir babilionų tautų, ir, kadangi tamė laike jokių ypatingų apsiereiskimų neįvyko kuriuos būtų galima „svieto pabaiga“ pavadinti, tai galime spresti, kad viešpatavusios gamtos pajėgos ant mūsų žemės tokioms baisioms katastrofoms ir ant toliaus nedaleis įvykti.

Gal gamtos pajėgoms, veikiančioms teip aplink mūsų žemę, kaip ir ant jos, yra visai negalimu daiktų įvykdyti tokius didelius, blėdingus apsiereiskimus, apie kokius mės kalbame, be įsimašymo kitų kosmiškų įspūdių. Dabar, jau apsipazinę šiek tiek su gamtos pajėgomis, galime tą klausimą bandyti toliaus išsiskinti.

Vėtros siaučia gana tankiai ant žemės ir jų kelią galime kontinentais (žemės dalimis) pažinti. Telegramai, pranešanti apie kur nors siaučiančią vėtrą, duodanti žinias nuo vienos žemės dalies į kitą, paveizdon: iš Amerikos į Europą, arba atbulai, beveik visada yra teisingais apie atvykstančią audrą, kuri, išties, po kokio laiko užėina nuo tos žemės dalies iš kur žinia buvo atsiusta. Dabar kyla klausimas: ar negalėtų kada nors tokia vėtra arba audra visą Europą ar kitą žemės dalį sunaikyti? Norėdami ant šito klausimo atsakanti, teisingą, atsakymą gauti, turime pirmupirmausiai išsiskinti, ištyrinėti, iš ko vėtros, audros pakyla, kokios priežastys jas pagimdo.

Negalima čionai koki nors meteorologiską (atsinešančią prie oro permainų) kalbą arba prelekciją laikyti, bet, vienok, kiekvienas, šiek tiek pasipažinęs su gamtos mokslais, žino, kad oro permainos, vėtros, reikalingos paskirstymui šilumos ant žemės paviršiaus ir, kad tas pats nelygumas temperatūros yvariuose žemės kraštuose jas pagimdo. Saulė, paprastai, pridūoda žemei visada lygiai šilumos, tiktai kaip kada padaro permainas, kurias vėliau išsiskysime, bet kadangi žemės paviršius nelygus, tai viena žemės dalis gauna daugiau, kita mažiau pripuolančios jai nuo saulės šilumos. Kadangi žemė ne tiesiog, bet mažumą ant vieno šono pakrypus, savo keliu aplink saulę skrenda, tai, dėl to, pasidaro žemės, teip vadinamų juostų nelygumas. Jeigu gi žemės paviršius visai lygus būtų ir ant jo jokių nebūtų nelygių padalinių jurių, tai dėl žemės juostų nelygumo, visada tarpe ekvatoriaus ir polių lygus oro traukimas viešpatautų, kę mės, viską abelnai infant, išties, ir patėmijame. Beto, besistatant žemei aplink savo ašį užsilekia užpakalyje kaip kurie oro sluogniai, pertai, prie ekvatoriaus didžiame augtume visada rytų vėjas viešpatauja. Visi šitie apsiereiskimai pasilikty vienokiais, nuolatai esančiais, jeigu juos nesugriautų, nepermanųty tam tikri, netikėtai užeinanti, įspūdžiai, apsiereiskimai, kurių privalome bijotis. Jau pirmia pasakėme, kad tie visi apsiereiskimai paeina vien tik nuo žemės paviršiaus išveizdoma, tai prileidžiama. Gal kas pamslyty, kad jno, turbūt, didesnė yra elektriskai įtaisa, juo labiau ir rodyklė turi svyruoti. Vienok, yra visai atbulai: centralėse gatvinių elektriskų veizimų, rodyklė beveik visai nesikrutina, o jeigu ir svyruoja, tai visai mažai ir palengvėle, parodydama tiktai kasdieni-

paprastas vėjas; vienur įspūdžiai pasididina, kitur pasimažina, išsilygina, dėl ko, karais, ir nepaprasti apsiereiskimai įvyksta. Vienok, turime išpažinti, kad viešpataujant vienokioms tiesoms, kurių dėl tie apsiereiskimai užgema, jų didžiausias laipsnis visgi kokius nors rubežius turi. Pasiekimas šito didžiausio laipsnio rubežių buvo jau ne kartą įvykęs, laike priešistoriskų gadynių, iki kuriam laikui mums pasisekė ištyti, o kadangi tokios katastrofos nepagimdė mūsų žemė galo, tai audrų, gemančių nuo saulės spindulių ir žemės apystovų, niekad neprivalome bijotis. Tokių būdu vėtrą pasekanti apsiereiskimai, kaip tai: perkunija, debesų praplyšimai, ledai, tvnai, negali teipgi budami toms pačioms gamtos tiesoms surišais, savo paskirtą didumo laipsnį pereiti. Visi tie įspūdžiai reiškia tą patį, kę ir verpetai pakraštyj, nuolatai tekančios, upės.

Bet kaip išsiskinsime tuos baisius apsiereiskimus, kurie paeina iš žemės vidurių, teip vadinamus vulkanų arba ugniakalnių apsiereiskimus ir žemės drebjimus? To pavidalo apsiereiskimai, įvykę paskutiniame laike, ypatingai mūsų galvose įsikalė, kadangi jie labai daug nelaimių pagimdė. Pameiname da, kaip 8 gegužio, 1901 m., visur, kaip nepavojingų žinomas vulkanas Mont Pelee, umu laiku 50000 žmonių nugalabijo. Toks apsiereiskimas buvo tikra „svieto pabaiga“ salai Martinique ir, ant jos esančiam, nelaimingam miestui Saint Pierre, kur jokios žymės jo neliko, viskas tapo sugriauta ir sunaikinta. (Slg. paveikslėli pradžioje knygelės: „debesys vulkano Mont Pelee“). Kę gamta ir žmonės per šimtmečius buvo subudavę, milijonai organizmų ten augusių, dabiniųjų šalį, minuta laiko tapo sunaikinti, sala pavesta į pustynę, chaosą. Tokius baisius gamtos pajėgų apsiereiskimus nepalime prisiminti neapimti baimės ir šurpulių, tečiaus tokių žemės, net žmonių, istorijoje buvo labai daug. Vos aštuoniolika metų pirm sunaikinimo miesto Saint Pierre, — 1883 metuose, dėl tokio jau menko ir nepavojingų vulkano Krakatoa, esančio Sunda siaurumoje (tarpe salų Sumatra ir Java), išsiveržimo, prazuvo 40000 žmonių, o šitas gamtos apsiereiskimas turėjo būti da baisesnis negu buvęs ant salos Martinique, ir jis ištikrųjų galėjo turėti įspūdį tikros svieto pabaigos. Vulkanas buvo ant mažos, neapgyventos salos, kur mažai tegalėjo blogo padaryti. Jo baisus išsiveržimas skyrėsi tuom nuo išsiveržimo vulkano Mont Pelee ant salos Martinique, kad jis' baisiai didėlį, nepaprastą tuomet apėmė plotą. Išsiveržęs vulkanas perplyšo pusiau, nuo ko jurių vanduo į jo degančią masą gerkle pradėjo tekėti. Pasekmėmis šito vandens kraterin tekėjimo buvo

Pasilikusi dalis vulkano Krakatoa.

baisios eksplozijos, kurių balsas ant didesnio negu visą Europą ploto buvo girdimas. Ant čia esančio paveikslėlio galima patėmyti plotą jo išsiveržimo pasekmių. Nuo išsiveržimo pasidariusios oro vilnys ėjo net šešis kartus aplink visą žemę. Teip jau ir vandens vilnys, įvykusios nuo pasidariusių gazų vandens atstūmimų, ėjo kelis kartus aplink žemę. Ant salų, esančių Sunda siaurumos pakrantėse, užėjo tvanas; buvo tai baisesnis tvanas negu Biblijoj minimas, kadangi aną žmonės prisitariant ir augant matė, šitas gi įvyko umai. Pusė salos likosi į dulkes sutrupinta ir į padanges, siekiančias net 11000 metrų augstumas, išlakintas. Ant apinelinės Java ir kitų, čia esančių, salų užėjo, kelias dienas besitęsianti, tamsi, baisi naktis. Žemė drebo, įvyko baisiausios perkunijos, griausmai, žaibai raizė nepaprastai tamsią padangę; apart to, pradėjo kristi karštas, maišytas su visokiais purvais, pelenais ir akmenimis, lytus. Ar galėjo tada būti bent viens, kuris, matęs tuos apsiereiskimus ir girdėjęs niekad neesančias eksplozijas, kurs būtų netikėjęs, kad tai ne dabar da „svieto pabaiga“ įvyko, kad visa žemė neliks pavesta į dulkes ir išlekinta į plačią erdmę?

Tie baisūs apsiereiskimai Sunda siaurumoje, po teisybei, visą žemę palietė. Net kelis metus po įvykimo to atsitikimo buvo galima da visur blogus įspūdžius patėmyti. Gana didelė dalis vulkaniskų dulkių pasilikio ilgą laiką oro augstumoje. Pirmiausiai tos dulkes pagimdė ypatingus šviesos perlaizius, iš ko gražiausi apsiereiskimai, ant visos žemės matomi, užgimė, butent: gražioji regykla teip vadinamų miglos žėrėjimų ir gražiausias padangės dažuotumas saulei tekant ir leidžianties; šituos apsiereiskimus buvo galima ir po katastrofai ant salos Martinique patėmyti, vienok kur kas mažesniame apėmyje ir dailume, negu tuomet. Keletas šitų dulkių debesų buvo įsigavę į augstumas, kur žemę apsiučiūdas oras baigias ir ten, pagauti didžiausių, ten viešpatujančių, vėtrų, skridė aplink žemę. Kada, naktįje, saulė juos apšviesdavo, tai pasirodydavo jie mums po metų pavidale teip vadinamų degančių naktinių debesų, kurių tolumą nuo žemės tik astronomiskais išmatavimais tebuvo galima darsinoti. Taigi ta, nuduotina „svieto pabaiga“ persikeitė į gražiausius datų apsi-

(Toliaus bus)

PROTOKOLAS
Pirmo polytiškojo lietuvių seimo Amerikoje, atsiduvusio 22 d. vasario, 1906 m. Philadelphiaje, Pa.

D.L. K. Gedimino.
S.L.A. 40 kp. ir L.S.P.A. 6 kp.
78 Fortunatas Bagočius.

ALLEGHENY CITY, PA.

S. L. A. 86 kp.
79 Mateušas Urlakis.

PITTSTON, PA.

Šv. Juozapo Dr-tė.
Šv. Kazimiero Dr-tė.

80 Vincas Gradeckas.
81 Motiejus Gramas.

82 Jonas S. Lopata.
83 Jurgis Kazakevičius.

Simano Dankanto Dr-tė.

PLYMOUTH, PA.

D. L. K. Vytauto Dr-tė.
84 Mikolas Nanjalis.

L. S. A. 24 kp.
85 Juozas Baltrušaitis.

S. L. A. 5 kp. (Vysk. Valančiaus).

86 Juozas J. Paukštis.
87 Stasys Poteliunas.

88 Stanis Macevičius.
89 D. Johanna T. Želvienė.

SCRANTON, PA.

L. S. P. A. 2 kp.
90 Pius Paseckas.

Lietuvos Dukterų Dr-tė.
91 K. A. Gilbaitienė.

92 Fr. Živatkauskas.
WILSON, PA.

S.L.A. 116 kp.
Fortunatas Bagočius.

COURTNEY, PA.

Lietuvių Darbininkų Dr-tė.
S. L. A. 92 kp.

Fortunatas Bagočius.

EASTON, PA.

S. L. A. 111 kp.
93 J. Cvirka.

94 J. B. Jusaitis.

GILBERTON, PA.

Lietuviška draugystė.
Susivenienijusių Anglekasių

1885 loc.
Karaliaus Jagėlos Citizens.

95 Juozas Overaitis.

WILKES BARRE, PA.

D. L. K. Olgirdo.
L.S.P.A. 9 kp. ir T.M.D. 14 kp.

96 M. Podolskis.

LUZERNE, PA.

L. S. P. A. 33 kp.
97 J. K. Makauskas.

HAZLETON, PA.

S. L. A. 45 kp.
98 Mot. Merkevicius.

SO. BETHLEHEM, PA.

L. S. P. A. 31 kp.
99 F. Masulevičius.

WILMERDING, PA.

Lietuvos Sunų Dr-tė.
L.S.P.A. 6 kp. ir S.L.A. 42 kp.

100 Kazys Kiršenas.

BROCKTON, MASS.

Šv. Roko parapija.
101 Kun. M. Peza.

102 Juozas Šimkevicius.
Šv. Roko Dr-tė.

103 Jurgis Smaliukas.
104 Kazys Gesas.

SO. BOSTON, MASS.

Ukėšų Kliubas.
105 J. Kaminskas.

Šv. Petro parapija.
106 Kun. J. Žilinskas.

107 Jonas Adomavičius.

LAWRENCE, MASS.

Šv. Franciškaus parapija.

108 Kun. A. Jusaitis.

Šv. Lauryno Dr-tė.

Lietuvos Sunų Dr-tė.

100 Juozas Urbša.

NEW BRITAIN, CONN.

Šv. Andriejaus Dr-tė.

110 Mat. Neimonas.

L. S. P. A. 5 kp.

111 Aleks. Tamošiūnas.

Dr-tė Žirgvaikio.

112 Jonas Skritulskas.

Šv. Juozapo Dr-tė.

113 Jonas J. Girdauckas.

Liet. Neprigulmingas Kliubas.

114 Antanas Valinčius.

S. L. A. 34 kp.

115 M. Skritulskienė.

WATERBURY, CONN.

D. L. K. Gedimino Dr-tė.

116 Jonas Žemantauckas.

Liet. Polit. Ukėšų Kliubas.

117 Antanas Povilaika.

Lietuvos Sunų Dr-tė.

118 Kazys Kazemėkas.

MERIDEN, CONN.

D. L. K. Gedimino Dr-tė.

S. L. A. 49 kp.

119 Kazys Liutkevicius.

NEW HAVEN, CONN.

Šv. Franciškaus Dr-tė.

120 F. Cibulskis.

Liet. Am. Ukėšų Kliubas.

121 Stasys Jakavičius.

UNION CITY & NAUGATUCK, CONN.

Lietuvių Ukėšų Kliubas.

122 Baltrus Žiurya.

Šv. Jurgio Dr-tė.

123 Tamas Ratkevicius.

ELIZABETH, N. J.

Lietuvių Ukėšų Kliubas.

124 Dr. A. Bacevičius.

NEWARK, N. J.

Kom. Suv. Liet. draugysčių.

125 Juozas Vaičiūnas.

Dr. A. Bacevičius.

126 Antanas Stanelis.

127 Vincas Ambrozevičius.

HARRISON, N. J.

D. L. K. Ringaudas Dr-tė.

Dr. A. Bacevičius.

BROOKLYN, N. Y.

Šv. Kazimiero Dr-tė.

128 Klemensas Vilkevičius.

129 Aleksandra Lappo.

130 Juozas Rugis.

131 Juozas Martynaitis.

Lietuvių Dr-tė.

132 F. Vaivadiūtė.

133 P. Jurgelionienė.

134 P. Stankevičienė.

Liet. Demokratiškas Kliubas.

135 Adrijus Žaliauckas.

136 Petras Palubinskas.

137 Petras Draugelis.

Lietuvos Sunų Dr-tė.

138 Petras Stankevičius.

139 Mykolas Bučinskas.

Liet. Laisvės Dr-tė.

140 Juozas Bučinskas.

D. L. K. Gedimino.

141 Adolfas Lesniauckas.

„Ausros“ Dr-tės kp.

141 Petras Mikolainis.

Vietinis Revol. Komitetas.

143 Juozas Šukis.

144 Jonas Perkunas.

Kriaučių Unija 54 sk.

145 Jonas Zacharauckas.

145 Vincas Ainauckas.

Išrinkt. visuomeniško susir.

147 Silvestras Žaliauckas.

L. L. S. kuopa.

148 Vincas Jankauskas.

L. S. P. A. 19 kp.

149 Stasys Vaivada.

150 Ant. Jurgelionis.

151 Vaitiekus Vygauda.

AMSTERDAM, N. Y.

Šv. Kazimiero Dr-tė.

152 Bronius Balevičius.

153 Rokas Stanislaivičius.

SHENECTADY, N. Y.

Šv. Kazimiero Dr-tė.

154 Antanas Gudžinskas.

155 Vincas Kundrota.

BALTIMORE, MD.

D. L. K. Keistučio.

156 Kazys Baltrušaitis.

157 Nikod. Račinskas.

Dramatiškoji Dr-tė.

158 Juozas Olevičius.

T. M. draugystės kp.

159 Fr. Matulaitis.

Šv. Kazimiero Dr-tė.

Sv. Izidoriaus Dr-tė.

Šv. Jurgio Dr-tė.

160 A. Laukaitis.

Nikalojaus Koperninko Dr-tė.

161 Jonas Česna.

L. S. P. A. 14 kp.

162 Jonas Grinius.

WILMINGTON, DEL.

Šv. Kazimiero Dr-tė.

163 Jonas Baltrušaitis.

164 Jonas Putskus.

CHICAGO, ILL.

Išrinkt. visuomeniško susir.

165 Šernas.

Lietuvių Pasilinksminimo

Kliubas.

166 Dr. J. Kulis.

Nuo S.L.A. Centr. Komiteto.

167 Jonas Tareila.

Nuo T.M.D. Centr. Kom.

Vincas Daukšys.

Nuo L.S.P.A. Centr. Kom.

168 Juozas O. Širvydas.

Nuo Latvių.

Filadelphijaus Brihvo Latvju

Beedriba.

169 Fritzis Lagskonas.

Svetimtaučių atstovai, ku-

rie, pagal delegatų sutarimą,

galėjo užimti vietą seime,

gauti balsą darant patarimus

ar nurodymus, bet negalėjo

dalyvauti balsavimuose.

Žydų Bund'o kuopa.

Nathan Levy.

Miss Eva Shapiro.

Mask. Social. revoliucionie-

rių.

I. Segalovič.

I. Mackievič.

M. Tumarinson.

Maskol. Rev. Šelp. Kom.

Dr. Henry Golden.

Dr. I. Revnes.

Radical Library.

H. Discon.

B. Ryen.

Tow. Promienistych, gr.

714 Z. N. P.

Leon Fuchs.

F. Bryjak.

Vedimui seimo sutarta

rinkti: pirmsėdį ir du rasti-

ninkn. Dabojimui tvarkos

salėje, sutarta, kad tuomai-

kinis pirmsėdis prie rengėjų

seimo išrinktojo St. Bairno

poskirtų dar vieną. Antru

paskirtas tapo Fr. Juodis iš

Philad'o, Pa. Pirmsėdį rink-

ti sutarta slaptu balsavimu

korėnkėmis. Daugiausiai ga-

vės balsų bus pirmsėdžiui,

antras pirmsėdžiui pagalbi-

ninku. Trijs pastatyti kan-

didatai gavo balsų: J. Šukis

iš Brooklyno — 62, N. Ra-

činskas iš Baltimorės — 55

ir P. Paseckas iš Scrantono

— 42. Taigi J. Šukis pasi-

liks pirmsėdžiui, o N. Ra-

činskas — kad rengėjai

seimo yra paskyrę K. Šliupą

ir A. Ozemeckį, bet kad ra-

dosi daugelis reporterių, su-

tarta į presos komitetą iš-

rinkti dar tris iš delegatų.

Išrinkti pasilik: V. Ambro-

zevičius, V. Jankauskas ir

P. Paseckas. Aprinktas

pirmsėdžiui J. Šukis, užėmęs

savo vietą, pašaukė raštinin-

kus ir presos komitetą užimti

vietas, bet kad jau buvo

12:45, tai ir uždarė pirmą se-

siją. Sutarta susirinkti ant

2 diėgariaus.

II SESIJA.

2 val. po pietų pirmsėdis

J. Šukis atidarė susirinkimą.

Prakalboje ragino visus užsi-

laikyti šalta, nelytėti ypatų,

diskusijose neįžeisti viens ki-

tą. Patarė apribuoti lai-

ką kalbėjimo. Užmanė, kad

įnešėjas kalbėtų 10 minučių,

o diskusijose kalbėti po 5

minutas ir ne daugiau kaip 3

kartus tame pat klausyme.

Tas užmanymas priimtas.

Pirm, negu imtis prie įneši-

mų, Dr. Šliupas pataria išar-

ti guodone kovojusiems už

laisvę ir kentėjusiems kalėji-

muose. Delegatai išreiškė

tą pakildami iš vietų. — Per-

skaityta šie telegramai.

Brooklyn, N.Y. Sveiki-

nam delegatus seimo ir lin-

kim viso gero dėl Lietuvos,

patariam rinkti visą naują

komitetą, saugotis nuo fa-

rizėjų ir vertelgų Kristaus

vardan šaukiančių. Sana-

rys lietuvių demokratiško

Kliubo.

G. Zakas.

Pittston, Pa. Građeckas

ir Gramas nėra siųsti dele-

gatai šv. Kazimiero ir šv.

Juozapo draugysčių, pro-

testuojame prieš jiedu. Sau-

vališkai ir nežinant mums

išvaziavo.

Komitetai.

Užklausti jiedu, teisinosi,

turį mandatus su parašais

komitetų ir pečėmis drau-

gysčių. Paliepta mandatų

komisijai sujiekti jų man-

datus. Tame B. Saldariūtė,

viršininkė ir M. Paznokaiciū-

tė raštininkė „Lietuvos Duk-

terų Dr-tės“ Philada, Pa.

įteikė seimui vainiką su pa-

rašais ant kaspinų: „Lietu-

vių Seimui Philadelphijoje

seimo Lietuvos Dukterų drau-

gystės.“

Pirmsėdis meldžia rengimo

komiteto paaikinti mjerį su-

šaukimo.

Dr. Šliupas paaikino, kad

tas pakilo iš europiečių pa-

ginimo susirašinėjant su kun.

Žilinsku. Jie raginę, kad

Amerikos lietuviai mėgintų,

ar nepasisieks susieiti vi-

soms partijoms, ir, susivieni-

us darbuotis iš vien. Ame-

rikos lietuvių darbai atsi-

spindi Lietuvoje ir jie pasi-

tiki, kad tas gelbės partijoms

Lietuvoje sueti į kravą.

Taigi ir kilo čia užmanymas

susivaziavimo, kad susitau-

kus, kovoti iš vien įgauti au-

tonomiją. Kada jau galėsi-

me patį rupintis apie savę,

tai jau rasime, kaip savo rei-

kalus sutvarkinti. Jis už-

mėna, kad reikėtų išrinkti

visuomenišką komitetą ir kad

jis būtų iš taktiškų ypatų.

Ginkluotos revoliucijos Lie-

tuvoje dar nebuvo, bet ji ga-

li įvykti. Jeigu pakiltų Mas-

kolijoje ir mes neturime bu-

ti užpakalyje, bet ne pirmiau

vieni. Toliau paaikino, kad

tuom tarp turime reikalau-

ti konstitucijos visai Masko-

lijai, o Lietuvai autonomi-

jos.

Mandatų komisija parodo

Gramo ir Građecko mandatą,

kad tas įduotas įdviem su

parašais visų komiteto sana-

rių abiejų draugysčių, teip-

pat su abiejų pečėmis. Jie-

dis paaikino, kad rengėjai

seimo yra paskyrę K. Šliupą

ir A. Ozemeckį, bet kad ra-

J. Širvydas pakelia prote-

stą prieš Dr. Šliupą išsitar-

imą buk Lietuvoje nėsą revo-

liucijos. Lietuvoje yra revo-

liucija, nors ir neorgani-

zuota.

Dr. Šliupas pataria, kad

geriau imties, prie apsvasti-

nėjimo, kokių būdu galime

atsiekti mūsų mjerius. Im-

tis prie dienos rėdo, kad ka-

nors atlikti.

J. Perkunas išsitaria prie-

šai pirmsėdžiui „Dr. Šliupo

kalbą. Jei ką mes turime, ar

kas įvyko, tai tik per revoliu-

ciją. Lai gyvuoją revoliuci-

ja.“

Pirmsėdis užklausa, kas

yra iniciatoriai ir parengė-

jai to seimo ir kad jie nuo

savę paaikintų, su kokių

mierių seimas tapo sušauktas

ir kas pasitikima per jį at-

siekti.

Pranešta tapo, kad suren-

gė: Dr. Šliupas, kun. Žilinskas

ir kun. Kaulakis.

Kun. Žilinskas, užklaustas,

aikino, kad pirmutinę mislį

yra padavę Lietuvos inteli-

gentai, idant kaip nors susi-

vienyti. Taigi ir, šaukiant,

buvo mieras, kad susivaziuoti

kodaugiausiai ir pasikalbėti

ir bandyti sueti į vieną. Jis

pataria, kad čia reikėtų iš-

klausti visus ir užganėdinti

visų pažvalgas.

Kun. Kaulakis, paaikinęs

mierį, kad veikti iš vien, ve-

lyja nenužeminti nė vieną

partiją. Komitetas turėtų

but iš visų partijų, kad ne-

užkenkti aukoms. Svarbu-

mas ir pasisekinas pasidar-

bavime prigulės nuo to, koki

komitetą išrinkime, kad vi-

sus užganėdinti.

J. Perkunas — čia neturi-

me ką kalbėti ir apsvartinė-

ti, nes Vilniaus seimas išreiš-

kė nuomonę apie mūsų rei-

kalus. Jei ką laimėsime, tai

tik per revoliuciją.

Kalba maskoliškoje kalbo-

je M. Tumarinsono, kuris

aikina, kad Maskolijoje yra

ginkluota revoliucija, ir apie

tai, kad visiems iš vien re-

miant nuversti caro valdžią, o

tada ir terp savę bus galima

reikalus sutvarkinti.

Kun. Kaulakis — kalbas

palikti ant vakaro, nes yra

surengtas visuomeniškas su-

sirinkimas kitoje vietoje, da-

bar pradėti seimavoti. To-

liau praneša, kad Dr. Šliu-

pas turįs apdirbtą rezoliuci-

ją, kurią jis velija perskaityti,

nes tada turėsime planą, ko

reikalaujame.

Pirmsėdis, užklauses, ar de-

legatai pristoją kad perska-

tyti surengtojų apdirbtą

rezoliuciją ir gavę pritarimą,

paprastė, kad toje būtų per-

skaityta.

Dr. Šliupas pirm viso ko

paaikino, kad tai esąs tik

projektas rezoliucijos, ir sei-

mo bus dalykas priimti, at-

vesti, ar papildyti. Jis pa-

aikino, kad rezoliucija mums

reikalinga, idant Maskolijos

visuomenei ir yvairioms jos

partijoms parodyti mūsų sto-

venę ir ko mes reikalaujame,

kaip ir ant ko remdamiesi,

mes statome „savo“ reikalavi-

mus. Čia jis perskaitė tokį

projektą rezoliucijos:

Visas svietas mato, kad

Maskolija rengiasi į naują

gyvenimo gėdytę. Netik-

tai subruzdę gilios Masko-

lijos žmonės bet ir viespa-

tystės pakraščiai apgyven-

ti ne maskolij. Suoma-

laičiai atgavo atgal pilnin-

gą savyvaldą. Teip pat sa-

vyvaldos reikalauja lenkai,

rusinai, Užkaukazie, net to-

lymoji Siberija. Pats ca-

ry sostas pripažino savo

manifestais reikalingumą

paplatinimo valnybės sa-

vies pavaldinams.

Lietuva yra buvusi šali-

mi su savo valdžia, šalimi

nepriklusomą nuo savo

kaimynų. Mūsų didieji

kunigaikščiai pakeldino sa-

lį politiskai ir sutvarkino

gyvenimą, išleisdami Lietu-

viškąjį Statutą, kurio veik-

mės vos 19me šimtmeityje

tepasibaigė. Ir vienybė

mūsų visos tautos, per ke-

letą šimtmečių kryžei-

viskų vokiečių drasko-

mas, tapo atsiekta prie

Zygmano Augusto, nes

latvių žemė, nors vėlai —

sugrįžo atgal prie Lietu-

vos. Rods 1569 m. įvyku-

si buvo unija Lietuvos su

Lenkija ir lietuviai gelbė-

jo Lenkijai Europos akyse

išsilaugštinti teip polytiš-

kai kaip ir kulturiškai, bet

visgi Lietuva lenkiškoje

respublikoje naudojosi iš

autonomijos, iki toje len-

kiškai-lietuviškoji respu-

blika gyvavo. Bet kada

Lietuva ir Lenkija 1795 m.

pateko į Maskolijos carų

rankas, vyriausioji valdžia

tą mūsų šalies autonomiją

pasmerkė ir visokiais įna-

giais stengėsi Lietuvį tau-

tą išnaikinti, pamainyda-

ma net Lietuvos vardą ant

šiaur—vakarinio krašto;

ir pats caras liovėsi vadintis

Lietuvos didžiu kunigaikš-

čiu. Lietuvių mokyklos,

universitetas Vilniuje ir

visokios stipendijos, prie-

mokelo įrengnių priristos,

tapo sukonsfiskuotos; tau-

tiskias muzėjus ir archyvas

(Lietuviškoji Metrika) ta-

po išgabenti į Maskoliją ar

agrobti; lietuviškoji spau-

da 1864 m. tapo uždrausta

ir tik po 40 metų atka-

klaus spyrimosi ir didelių

kančių tąją atgavome 1904

m. caro reskriptu. Šalis

mūsų tapo po prievarta

kolonizuota maskoliais,

dangybs dvarų pateko į

valdybos rankas su skria-

da šalies gyventojų; bažny-

tinė žemė ir kapitalai, iš-

nešanti bent 171 milijoną

rublių, tapo paglemžti.

Lietuvis po Maskolijos val-

džia, nors ant savo nuo

tukstantmečių žemės gy-

vendamas, neteko valstie-

tiškų tiesų: nė administra-

cijoje, nė teisme, nė mo-

kykloje jis urėdų neturė-

jo, jo kalba tapo po kojų

patremta, ir net pačią že-

mę pirkiesi jam tiesa tapo

susiaurinta. Tas pats bu-

vo iš religiško atžvilgio:

bažnyčias taisyti, naujas

statyti, visokios apeigos bu-

vo uždraustas po aštria

banda. Galiausiai smotas

didkunigaikštystės tapo

atplėstas nuo sanryšio su

Lietuva ir priglauostas prie

Lenkų karalystės, kurios

šiaurinis kraštas, terp Pru-

sių rubežiaus ir upės Nemū-

no gultinis, Suvalkų gu-

bernija vadinamas, yra ap-

gyventas beveik vienų lie-

tuvų, kurie kalboje ne

kilty

mo. Aiskinamos pasekmės girtuokliavimo, ligos nuo to gemančios. Knygtė naujina ir verta skaitymo, ypač priderėtų ją skaityti mėsantiems apsvaigintiems, taigi alkoholinius gėrimus mūsų žmonėms.

Dr. V. Pietaris (Savas). Kova ties žalgiriais. Istoriska drama keturiuose aktuose. Išleista kun. A. Miluko. Shenandoah, Pa. 1906 m. 31 pusl.

Drama parašyta ne blogai. Akcija ne nuobodi; tiks perstatymui ant scenos. Drama geresnė už daugelį originalių arba kompiliuotų, perdirbtų svetimų dramatiškų veikalų.

Sociališką klusimą XIX amžiuje. Pagal grovą A. de Mun, sanarij prancūziškos Akademijos. Vertė J. Uosis. Kaštu kun. A. Miluko. Shenandoah, Pa. 19 pusl.

Grafas de Mun žinomas prancūziškas klerikaliskai konservatyvūs raštininkas; progresistų autorių raštų, žinoma, kun. Milukas ne išleis. Per klerikaliskai konservatyvūs akinius ir žiuri autorius.

Algimantas arba Lietuviai XIII šimtmetyje. Istoriska apysaka. Parašė Dr. Pietaris. Tomas 5. Shenandoah, Pa. 92 pusl.

Yra tai užbaigta apysaka. Tilpo ji pirma „Žvaigždė“, o dabar skiriamu atmušta. Apysaka parašyta užimančiai, skaitosi lengvai. Verta ji perskaitymo. Dr. Pietario apysakos ne blogos, vertos perskaitymo.

Pirmasis Amerikos Lietuvių Katalikų kongresas laikytas Wilkes Barre mieste, Pensylvanijoje 17 ir 18 d. balandžio 1906 m. salėje Concordia ant Washington ulės. Shenandoah, Pa. 96 pusl.

Telpa čia jau pagarsintas „Žvaigždė“ protokolais garšaus Miluko partijos susižiavimo Wilkesbarėje. Daugiau knygtutė to, nors ji gana didelė, nieko nėra. Matyti ji išleista vien reklamiavimui Miluko-Kaupo partijos, bet naudos kitokios ne prigulintiems į partiją neatgabus.

Vietinės Žinios.

— Chicagoj vos pusė saliu iki šiol išėmė laisnius ir užmokėjo 500 dol. už pusę metų mokesčių. 4000 saliu dar šinkuoja be laisnių. Dabar policijai priskyta verstis šinkorius arba užmėkėti už laisnius, arba uždaryti salius. Tai dabar, be abejonės, kelis tukstančius saliu uždarys. Pakaks dar ir likusių!

— Chicago miesto rumas, pastatytas su dideliais kaštais vos 1875 m. jau griuva. Dalį jo atėjo sugrąžinti visi, o likusi dalis pati pradėjo griuti. Pastatymas gi kaštavo su viršum 7 milijonus doliarų. Tuom tarpu Europos miestuose pastatytos triobos laiko šimtus, net tukstančius metų.

— Bažnyčioje Austino Christian Church, ant kertės Ohio ir Pine str. laike laidojimo ceremonijų, įlūzo grindys ir 350 žmonių ir numirėlio kūnas nugarmėjo į kelnores. Laimė dar, kad buvo negiliai. Nupulė tik ne žiniamai keli užsigavo.

— Pereitos nedėlios rytą, 2 val., ant ketvirtų lubų galvijų plevyniję Nelson Morris & Co. užgimė gaisras, kuris

greitai platinosi. Kol subėgė ugnagesiai ugnį suvaldė, ji pridribo nuostolių ant 30,000 dol.

— Pereitą nedėlios dienų, laike dievmaldystos garsoje pranašo Dowies Ziono bažnyčioje, užgimė muštinės panašios į buvusias neseniai kun. Steponavičiaus bažnyčioje, tik Dowies bažnyčioje revolveriai ne buvo darbe. Pranašą, apalpusį, išnėšė laukan.

Negali dirbti.

Ponas Franas Kolacek iš Monnot Calm, Texas, pasakoją mums apie nelaimę, kuri ištiko jį nelabai seniai. „Aš noriu jums pranešti, jog mane ištiko smarkus mėšlungis kojose ir rankose, kuris pasidarė baisiai skaudus prie mažiausios atmainos oro. Kaip tik atėjo šaltėnis oras, tai aš negalėjau dirbti visai. Pradėjus vartoti Trinerio Amerikoniskąjį Elik-syrą Karčiojo Vyno, pamaniau skausmus beveik stebuklingai apstojant. Po kelių bonkelių mėšlungis visiškai išnyko ir aš geisčiau partiti šitą puikųjį vaistą visiems sergantiems“. Tasai žmogus turėjo reumatizmą ir eliksyras išgydė jį, kadangi atnaujina visą kraują ir suteikia naują maistą visam kūnui. Kam tik trūksta gryno kraujo, stiprių nervų, sveikos išsiuros, stiprių raumenų, pilnos sveikatos, tegul vartoja Trinerio Amerikoniskąjį Elik-syrą Karčiojo Vyno. Gaunamas aptiekose arba pas pabrūkintą Juozapą Trinerį, 799 So. Ashland ave., Chicago, Ill.

Draugysčių Reikalai.
Didelis apvalksčiojimas Sus. Liet. Am. XXI Seimo! Chicago, Ill., nedėlioje 27 d. gegužio, 1906 m. bus iškilmingas apvalksčiojimas, gavimasis. Prigėdijus nuo South Morgan ir 33cizlos gatvių. Draugystės ir Klubių katrie imsite dalyvumą parodoje in Corpore prieš apvalksčiojimą apie 1 ar 2 val. po pietų, susirinkite in salę salis tautiečių: L. Adokas nr. 3301 Auburn ave., P. Salikio nr. 3321 Auburn ave., J. Ruigio nr. 3301 So. Morgan st., K. Laudanskio nr. 3117 So. Morgan st., T. Radavickio nr. 942 33rd st., kur katrie bus parankia, delis susirinkimo, o musis maršalkos visoms pranešos apie susirinkimą ant gatvių ir ant šiu po pietų visi pradedame maršuoti link State street in South Side Turner Hall; ten visiems nujos prasidės prakabos, dainos, deklaracijos, muzika ir tt.

Ant minėtos didelės ir gražios salės telpa keli tukstančiai žmonai, todėl apart imanciu dalyvuma draugystei, kviečiame kuoksaltingiausius lietuvius buti ir pripildinti ta rūmingsa salę, kad pribuvias valstijos gubernatoriaus ir miesto majoras galeit matyti mus lietuvių gražų būrį. Pribuvęs košnas bus užgandintas iš gerų kalbėtojų, dainininkų chorų, didelių ir mažų, gerai išsilavinusių deklamatorių ir puikių orkestrų kokių daugumas nera girdęs, nes grajie lietuviškas ir kitas koncerto melodijas.

Serėdos vakarą 30 d. gegužio ant tos pacois 3143-47 South Side Turner Hall bus balius, telpgi grajie pulkiaus orchestra Chicago. Vyrui su mermegmeis gales smagiai pasiskoti ir visi gražiai išsiredoje sale pasilinksmiti prieš išleidimą svečių-delegatų. Rengimo XXI seimo S. L. A. Komitetas.

Susirinkimas Tėvynės Myletoju Dr-ties.
Chicago, Ill. Vietinė 19 kuopa T. M. M. tures savo mėnesinį susirinkimą, subotol, 19 d. gegužio 1906 m., 8 val. vakare p. J. Ruigio saleje po nr. 3301 So. Morgan st., kerte 33cuolis ul.

Visi sanarijai ir norint prisirašyti prie Tėvynės Myletoju Dr-ties, kviečiamejį salis susirinkimo. 19 kp. T. M. D. Komitetas.

Susirinkimas Žinyczios.
Chicago. Nedėlioje, 3 d. birželio, 1906, 9 val. po pietų, bus susirinkimas sanarij Žinyczios, svetainėje Northwestern University Settlement'o, kerte Augusta ir Noble gatvių. Ant to susirinkimo bus apreksinta žinios gautos nuo skyrinams viduriu dalykų, Washington, D. C. sekretoriaus stote Illinois, ir yvairių valstybės urėdų, deloi uždėjimo lietuviškos kolonijos Amerikoje. Žemo galima gauti dykai, reikis tikai patirinti vietą, ir imtis prie darbo, kol yra laikas.

Visus sanarijus Žinyczios, ir abeloni visus lietuvius norizuos apsigyventi lietuviškoj kolonijoje, ant to susirinkimo malonai kviečia.

Centrališkasis Komitetas Žinyczios.

Didelis Ketvirtas Metinis Piknikas.

Chicago, Ill. Draugystės Liet. Krauciu tures savo ketvirtą metinį pikniką 8 d. birželio, 1906 m. Bergmanno darbe, Riverside, Ill. Prasides 9 val. ryto ir trauksis iki 11 val. vakaro. Grajis pulkis lietuviška muzika ir bus visokių visiems tinkamų zabovų, kuri dar ant jo kio pikniko nebuvo lygziol. Pelnas nuo pikniko visas eis naudai kovojantiems lietuvių už laisvę ir susilpimui esantių ligonbuciuose bei kalejimuose kovotojų. Nuvažiuoti ant pikniko galima: 12 ul. karais iki W. 52 Ave., o ten La Grange karais iki darbi: Metropolitan elevatorio Garfieldo Parko iki 48 Ave., paskui La Grange karais iki darbi, arba 22 ul. karais iki W. 40 Ave. nuo kur La Grange karais iki vietai. Meldžiame visus kuoksaltingiausius atsilankyti ir gražiai ant svežio oro gražiame darbe pasilinksmiti.

Komitetas.
Box 147
Fr. Klimas, Hardwick, Mass.

Motiejus Stanynas, kurs olandžio 13 d. užsimokejo \$1.00 už „Lietuvą“, teiksis paduoti savo pilną adresą, kad mes galėtume imoketis pinigų pakvituoti.

Isz Vilniaus
P. Kozłowski, profesorius
Giedojimo, Muzikos ir Tepliorystės. Vakariis mokina po 6c. už adyną klis-soje 571 Noble ul., Chicago, Ill.

Pranešimas.
Prasymas del subankrojiimo yra sudetas kompanija „American Reserve Bond“ ir „Colonial Security“ isz St. Louis, Mo.

Visiems kreditoriams reikes, kad kas apie ju reikalus pasirupintu, idant jie nors ziek tiek galeit gauti isz savo lode tu pinigų.
Komisija yra susitvėrusi kolektoiti visus imoketis nuo tu kompanijų, telp kad visi kreditoriai galeit stoti isz vieno ir buti apsaugotais.

Atsinezk savo knygas ir popieras pas Daniel Belasco, Advokata, kambarys 518 Teutonice Bldg 171 Washington st., arba

Stasi Kodl, jo atstova, kuris yra nuskitas komisijos kaip jo advokatas.

Komisija
Ant. Stefaunovic,
Dr. A. L. Gračunas.
(18-V)

Reikalauju 10000 darbininku bei amatininku, vedusiu ir nevedusiu žmonių prie darbų pabrūkose, ant geleinkelio, akmenynose, geležies ir anglies kasyklose, kur nera strūkio, išisikuose, lentu plovinyčiuose, rektuarojose ir viesnia-muose Chicagoje ir Vakariniuose valstijose; algos nuo \$1.75 iki \$2.23 ant dienos; dykai kelione isz Chicago; 1000 vyru reikis prie dabu Washington valstijoje; algos \$2.50 iki \$4.00 už d. n. darbas misikuose, plovinyčiuose ir pabrūkose; kelione isz Chicago; 12 ir 15 gegužio tik \$3.00. Pigus namai ir farmos — tiesiog šadeta žeme ten. Atleik tuojaus arba rasyk savo kalbą, indedamas už 26c. marke atsakymui. Chicago Abelpas Teptautiškasis Biuras adresu:

Vincetas Seleckis,
132 W. 23 st., Chicago, Ill.

Pajieskau savo brolio Jono Geslerio, Kauno gub., Sialiaulu pav., Avizilu vol., Papilniau parap., periskykime Grape Creek, Ill., isz kur jis isveziauo in girias. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine adresu:

F. Gesleris, Chicago, Ill.
29 Fay st.

Pajieskau sau darbo prie astoro ar ofiso 21 metu valkins tik ka pribuvęs isz Europos, turintis septyniu klasiu moksia, kalbant lietuviškai, lenkiskai, francuziskai ir vokiskai. Reikalaujantis darbininko malones atliepti adresu:

Mikolas Barkauskis,
2453 116 st., Kensington, Ill.

Pajieskau Domininko Giedrolzio isz miestelio Iliakiu in Justino Vasilauko isz kaimo Gedulio, arba Telzau pav., Kauno gub., Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine adresu:

Jonas Kaluška,
2484 Kensington ave., Kensington, Ill.

Pajieskau savo brolio Felikso Vaitkaus, Kauno gub., Sialiaulu pav., Gruzdzu parap., Norvalius sod., gyvenio pirmau Chicago; turis pas jį svarbi reikala. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine adresu:

Aleks. Vaitkus,
681 So. Canal st., Chicago, Ill.

Pajieskau apsigydimui merginos, do-roso, luteronizmo tikėjimo, tokios kaip asz pats vokietaitis; laisvas bus košnas sugrąžintas algai; galima telpti butą gauti pavelskai; galima rasyti lietuviškai, lenkiskai, maskoliskai ir angliskai adresu:

Peter Rudys,
11 Short st., Lawrence, Mass.

Pajieskau savo draugu Petro Barono ir Juozapo Gasno, Kauno gub., Panevezio pav., Girulskos vol., Krievinos parapijos Aukstetino sodos. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine adresu:

Jonas Baronas,
58 Chestnut st., Lawrence, Mass.

Pajieskau Jurgio Bendoraitio, buvusio Skotijo, o dabar antiet metai Amerikoje, gyvenio Pittsburgh, dabar nedu-nu kur. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine adresu:

A. Naikus,
152 N. 8th st., Brooklyn, N. Y.

Pajieskau Matiejus Mookelionu Grizkabudis kaimo, tryis metai kaip Amerikoje, atvažiavo isz Anglijos ir rodosi gyvena apie New York. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine adresu:

Kaz. Balaskevicius,
3834 S. State st., Chicago, Ill.

Pajieskau draugu apsigydimui, sugyventimui. Vakar tik atvažiavus isz Europos. Mano dvasia surista su kitioms laisvoms dvasioms. Kalbu kalbu daugiau negu reikis. Mano amatas — esmu amatininkas mechanizmas ir udirbu ant dienos tiek kiek kas diens. Megstu prelietus rasyti ir resau toip, kad niekas ne suprastu, utai parsel-na daktai prieš save protestuoti.

Gali atsiskaityti tikai tokis, kuris iki ašau pakendęs naujose ir senose idre-vose. Turit mokes rasyti, netingins, nes esu darbuvis; žinomos giria, kad kruti it apatini giru pusę. Senumu kiek kas nori. Namuose gali mane kas dien pa-

Loti agentai:
A. Olaszewski, 924 33rd st.
Felix J. Wengieris, 3187 S. Morgan st.
J. M. Tananovicis, 3244 S. Morgan st.

Ar nori gera ir gerio vietoj Lotą?

Jei teip, tai pirkti lotą ant Auburn ulės arba ant 33rd ul. praeis azv. Jurgio bažnyčia. Lotai dideli, turi dvi altes, gražioje, lietuviu apgyventoj vietoj, prietais lietuviška bažnyčia.

Loti prekes nuo \$900 ir augscia.

Szie lotai už meto bus verti \$1200. Yra tiftai 10 lotu ant pardavimo. Pasikubinkite kas norite igyti gerą, gerio vietoj lotą, pakol dar yra isz ko pasirinkti.

Loti agentai:
A. Olaszewski, 924 33rd st.
Felix J. Wengieris, 3187 S. Morgan st.
J. M. Tananovicis, 3244 S. Morgan st.

LIETUVA

matyti, iszakrisht šventadienis ir pa-prastas darbo diena. V. Pastmatyti gali-me vien per laisvę, bet, be juoko, at-sisaukite bent vienas, nes szelp teks da-nevudusiai mirti (ir, šbroms-neomoms, dangų) okas ganyti. Geras ir rubokas.

K. R. Negrimorka,
0987654321 Tenpaj st., Kurkianori, X. Z.

Pajieskau yti Ona Urbonaiciute, po vyru Andriusene (Susoligitiene, 67-veneti pirmau E. St. Louis, dabar ro-rosi Chicagoje tevelsima. Atsisaukti reikis in „Lietuvos“ redakcijai.

Pajieskau savo svogerio Izidoriaus Kvedero, kuris gyvena, rodosi Baltimo-neje ir turi uždėjus salius; pasina isz Kauno gub., Kaseiniu pav., Pagramun-tos parap. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine adresu.

Fr. Klimas, Hardwick, Mass.

Motiejus Stanynas, kurs olandžio 13 d. užsimokejo \$1.00 už „Lietuvą“, teiksis paduoti savo pilną adresą, kad mes galėtume imoketis pinigų pakvituoti.

Isz Vilniaus
P. Kozłowski, profesorius
Giedojimo, Muzikos ir Tepliorystės. Vakariis mokina po 6c. už adyną klis-soje 571 Noble ul., Chicago, Ill.

Pranešimas.
Prasymas del subankrojiimo yra su-detas kompanija „American Reserve Bond“ ir „Colonial Security“ isz St. Louis, Mo.

Visiems kreditoriams reikes, kad kas apie ju reikalus pasirupintu, idant jie nors ziek tiek galeit gauti isz savo lode tu pinigų.

Komisija yra susitvėrusi kolektoiti visus imoketis nuo tu kompanijų, telp kad visi kreditoriai galeit stoti isz vieno ir buti apsaugotais.

Atsinezk savo knygas ir popieras pas Daniel Belasco, Advokata, kambarys 518 Teutonice Bldg 171 Washington st., arba

Stasi Kodl, jo atstova, kuris yra nuskitas komisijos kaip jo advokatas.

Komisija
Ant. Stefaunovic,
Dr. A. L. Gračunas.
(18-V)

Reikalauju 10000 darbininku bei amatininku, vedusiu ir nevedusiu žmonių prie darbų pabrūkose, ant geleinkelio, akmenynose, geležies ir anglies kasyklose, kur nera strūkio, išisikuose, lentu plovinyčiuose, rektuarojose ir viesnia-muose Chicagoje ir Vakariniuose valstijose; algos nuo \$1.75 iki \$2.23 ant dienos; dykai kelione isz Chicago; 1000 vyru reikis prie dabu Washington valstijoje; algos \$2.50 iki \$4.00 už d. n. darbas misikuose, plovinyčiuose ir pabrūkose; kelione isz Chicago; 12 ir 15 gegužio tik \$3.00. Pigus namai ir farmos — tiesiog šadeta žeme ten. Atleik tuojaus arba rasyk savo kalbą, indedamas už 26c. marke atsakymui. Chicago Abelpas Teptautiškasis Biuras adresu:

Vincetas Seleckis,
132 W. 23 st., Chicago, Ill.

Pajieskau savo brolio Jono Geslerio, Kauno gub., Sialiaulu pav., Avizilu vol., Papilniau parap., periskykime Grape Creek, Ill., isz kur jis isveziauo in girias. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine adresu:

F. Gesleris, Chicago, Ill.
29 Fay st.

Pajieskau sau darbo prie astoro ar ofiso 21 metu valkins tik ka pribuvęs isz Europos, turintis septyniu klasiu moksia, kalbant lietuviškai, lenkiskai, francuziskai ir vokiskai. Reikalaujantis darbininko malones atliepti adresu:

Mikolas Barkauskis,
2453 116 st., Kensington, Ill.

Pajieskau Domininko Giedrolzio isz miestelio Iliakiu in Justino Vasilauko isz kaimo Gedulio, arba Telzau pav., Kauno gub., Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine adresu:

Jonas Kaluška,
2484 Kensington ave., Kensington, Ill.

Pajieskau savo brolio Felikso Vaitkaus, Kauno gub., Sialiaulu pav., Gruzdzu parap., Norvalius sod., gyvenio pirmau Chicago; turis pas jį svarbi reikala. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine adresu:

Aleks. Vaitkus,
681 So. Canal st., Chicago, Ill.

Pajieskau apsigydimui merginos, do-roso, luteronizmo tikėjimo, tokios kaip asz pats vokietaitis; laisvas bus košnas sugrąžintas algai; galima telpti butą gauti pavelskai; galima rasyti lietuviškai, lenkiskai, maskoliskai ir angliskai adresu:

Peter Rudys,
11 Short st., Lawrence, Mass.

Pajieskau savo draugu Petro Barono ir Juozapo Gasno, Kauno gub., Panevezio pav., Girulskos vol., Krievinos parapijos Aukstetino sodos. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine adresu:

Jonas Baronas,
58 Chestnut st., Lawrence, Mass.

Pajieskau Jurgio Bendoraitio, buvusio Skotijo, o dabar antiet metai Amerikoje, gyvenio Pittsburgh, dabar nedu-nu kur. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine adresu:

A. Naikus,
152 N. 8th st., Brooklyn, N. Y.

Pajieskau Matiejus Mookelionu Grizkabudis kaimo, tryis metai kaip Amerikoje, atvažiavo isz Anglijos ir rodosi gyvena apie New York. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine adresu:

Kaz. Balaskevicius,
3834 S. State st., Chicago, Ill.

Pajieskau draugu apsigydimui, sugyventimui. Vakar tik atvažiavus isz Europos. Mano dvasia surista su kitioms laisvoms dvasioms. Kalbu kalbu daugiau negu reikis. Mano amatas — esmu amatininkas mechanizmas ir udirbu ant dienos tiek kiek kas diens. Megstu prelietus rasyti ir resau toip, kad niekas ne suprastu, utai parsel-na daktai prieš save protestuoti.

Gali atsiskaityti tikai tokis, kuris iki ašau pakendęs naujose ir senose idre-vose. Turit mokes rasyti, netingins, nes esu darbuvis; žinomos giria, kad kruti it apatini giru pusę. Senumu kiek kas nori. Namuose gali mane kas dien pa-

Loti agentai:
A. Olaszewski, 924 33rd st.
Felix J. Wengieris, 3187 S. Morgan st.
J. M. Tananovicis, 3244 S. Morgan st.

Ar nori gera ir gerio vietoj Lotą?

Jei teip, tai pirkti lotą ant Auburn ulės arba ant 33rd ul. praeis azv. Jurgio bažnyčia. Lotai dideli, turi dvi altes, gražioje, lietuviu apgyventoj vietoj, prietais lietuviška bažnyčia.

Loti prekes nuo \$900 ir augscia.

Szie lotai už meto bus verti \$1200. Yra tiftai 10 lotu ant pardavimo. Pasikubinkite kas norite igyti gerą, gerio vietoj lotą, pakol dar yra isz ko pasirinkti.

Loti agentai:
A. Olaszewski, 924 33rd st.
Felix J. Wengieris, 3187 S. Morgan st.
J. M. Tananovicis, 3244 S. Morgan st.

Ar nori gera ir gerio vietoj Lotą?

Jei teip, tai pirkti lotą ant Auburn ulės arba ant 33rd ul. praeis azv. Jurgio bažnyčia. Lotai dideli, turi dvi altes, gražioje, lietuviu apgyventoj vietoj, prietais lietuviška bažnyčia.

Loti prekes nuo \$900 ir augscia.

Szie lotai už meto bus verti \$1200. Yra tiftai 10 lotu ant pardavimo. Pasikubinkite kas norite igyti gerą, gerio vietoj lotą, pakol dar yra isz ko pasirinkti.

Loti agentai:
A. Olaszewski, 924 33rd st.
Felix J. Wengieris, 3187 S. Morgan st.
J. M. Tananovicis, 3244 S. Morgan st.

Nauja Lietuvizska Restauracija

Simano Kraujuticzi,

3317 S. Halsted st. Chicago, Ill.

Ozon pritaikomi yra skanus valgiai, pagal lietuviška mada. Meldžiame vi-sus lietuvius atsilankyti pas mus, o busi-te užgandinti. Telpti užprasome ir XXI Susiv. Liet. Am. delegatus, kurie atvažiuos ant seimo in Chicago, atsilan-kyti pas mus, o datriate sveitingo pri-emo. Su guodone S. Kraujuticzi.

(25-V)

Naujas
Salitunas ir Hotelis
JOZAPALO PALONIO
1059 Blue Island Avenue
Chicago West side ant Strito Blendev-nes

Uždetas Hotelis netoli Hojneves, Numeris to namo ezonai joms paduoda, Deszmas penkis deszims devini paroda, Uždprasome lietuvius kad je atsilanki, Ne jerszoku vienos terpo tautu tik, Lovos ten paklotas visad ko puikiai! Sviatiezis tinal priijima su szirdi gla-riau!

Lenksmu ten prabuti kad netruksta nie-ko

Wis priziureti Paliones apkeio
Muzikantai graje ant viskiu Strium Tenaj ko tankiausej visad snokis buna Grauzas pakilejvej visad tur nakine Giare ismiegu kaip savo tevioe Rita atsikelo teipat valgi garna O kad Katras nori ir alos isz mauna Taj manas tautieci isz brangus lietuvej Mana Saitie zodzej kad nebut sopuje! Prasmom eton lonkitis mani pamatiti Nes azz tokis pats ginas keji ir giari kiti

Nes man be zmoniu Stroezne ira nudna Mazu ter poperi ir isz rejksit man trudu Butu ezion Suprate velti Amerikonis Kas da suverimas Jozapas Palionis.

Aukos reikalams revoliucijinio judėjimo Maskolijoje.

Kaip jau syki pagarsinome, negarsin-sime daugiau tu aukautoju pravardiu, kurie mažiau kaip 25c aukavo. Ta pa-daryti prazmo mus kal-kurie aukauto-jai.

Aukos „Lietuvos“ redakcijon atėjusios.

Isz Worcester, Mass. J. Pauliukonis, T. Rubikas, J. Juska po \$1.00; A. Bu-nickis, J. Krailauckas po 50c; V. Bernota 30c; J. Tumosa, A. Vinnis, Ig. Klimas, V. Narilauckas, J. Bukanta, P. A. Ja-znickas, V. Jaudela, J. Gilius po 25c. Viso \$6.50; iszaskoziu 5c, prisilunsta \$2.25.

Szios aukos pasiunstos C. R. Sz. kasiarui T. Dudai.

Isz Springfield, Ill. V. Feliferis, V. Ra-tusznickas, K. Juraitis, V. Urbonas po 50c; M. Feliferiene, K. Uliackas, E. Ur-bonine, J. Paltaunavicius, V. Brundza, M. Brundzene po 25c; vienas 15c. Viso \$3.65. Pinigai skiriami Liet. Soc. Dem. partijai.

Isz Baltimore, Md. F. Damokaitis \$5.00; A. Venokaitis \$2.00; V. Gailis, B. Zolynas, V. Nemuras, J. Kaluska, A. Ambraziejus, M. Kilikevicius, M. Zilinskas, J. Butkus, P. Lastauskas, J. Lirke-cius, J. Bindokas, J. Stalgis, A. Ja-nulevicius, M. Bakanauckas po \$

Laboratory 313 Bedford Ave.,
Gerliansis girdulio ant už-
lalkymo plaukus.

Manausiai Iszrastos Medolinos: Naunau-
nos teštelai yra paskutinioji, gėdo daugybę
mūsų tautos, tikėtinai atgimusi, dūšimui, plauka-
m, papuokėms ir daugeli kitų žirų su mažiaus-
tai būdu kadikal gėdymas. parašykite pas

Prof. J. M. Brunzda
New York & Brooklyn, U. S. A.

MARJA DOWIAŁT
LIETUVIŲ DAKTERAS
 Kauno gub. Šiaulių pavietas.
 723 W. 18th Street.
 Prilma ligonius kokia diena
 nuo 8 iki 12 ryto.

Telefonas: Garsai 7082.
 Telefonuoti galima iš kiekvienos
 aptiekos.

Lietuoviszka Aparatu Dirbtuwe.

Guodotiniams tautiskoms ir bėnėvėms įrašytoms įsirdiba: Keruonės, Amerikoniskazas, Wolfswas, Szarpas, Jacostas, Kukardas, Zenkilius. Kepuros ir dēl Marsaliku parduos.

darbas būd priderencialz atkiltas ir tuom suselpti sawo tautetę, paweskite ji tikrai lietuwaičiai,

Guodotiniems Kunigams įsirdiba: Kėpas, Aruotas, Dalmatiukos, Albas, Stalas ir wienas bėnėvėnines pardos. Wiosel darba atlietika arštuotizai ir laika.

Norėdams Guodotinis Dr-tes, arba guodotini Kunigai, kad Jusu

T. ANDRUSZEWICZ & CO.

115 W. Division St.,
Chicago, Ill.

Degtime! **MORRIS FORST & CO.** **Slyvine!**
COR. SECOND AVE. & SMITHFIELD STREET
PITTSBURG, PA.

Mes esame pagareje po visas Suv. Valstijas, kad parduoda-
me geresne degtime pigiau negu koki-nors kita firma ar degtime
krautuve Amerikoj.

Mes apmokame visas siuntimo leszas (kasztus) in rytus iki
New Yorko Ir in vakarus iki Chicago, ant pirkinio virsziaus \$3.00.
Jeigu parsieina toliau siunsti, duodame 10 nuozdinti, idantuomi
pirkejais parsiusindinimo leszas galetu apmoketi.

Orderuojant siunskite pingrus registruotame laisze ar per
Money Orderj ant vardo **Morris Forst & Co., Cor. Second
Ave. & Smithfield St., Pittsburg, Pa.**

Parsiusindinkite musu privatizkajai prekiajurasza. Kal-
bame visusos kalbose.

Morris Forst & Co.
COR. SECOND AVE. & SMITHFIELD STREET
PITTSBURG, PA.

Vynas! **Torkoly!**

AR LINKSMA TAVO NAMUOSIA?

Edison'o Phonograph'al palinksmina kiekvieną, sen ir jauną girdint kaip pulkiai visokias melodijas gražiai, dainas dainojančias, deklamuojančias kalbas, ir ką patis nori įdainuoti arba kalbėti, o Phonograph'as kodis į kodį išduoda tuom patim balsu.

Yra tai XX amžiaus geriausia ir praktiškiusia mašina garsu su išradėjo *Thomas A. Edison'o*. Katalogy Phonograph'y ir Record'y prisitinti kodim dykai. Record'y turintys kalbų tarp jų ir lietuviškų. Žiūsiuodami katalogy, pridėkite mario prisitintimui.

M. J. Dainijonaitis

3108 S. Halsted St., Chicago, Ill.

EF PASARGA. Telp-gi as parduoju laikrodžius, armonikas, ir kitokius naminius. Lietuviškas KATALOGAS kodim dykai, kuris prieis savo adresą ir už porą centų nusiųs del pato katalo.

[illegible]

Kaulai kur tu
bergi? Nugi pu
Petra Szeleki n
labai istroskes,
pas ji galima at
vedyti, nes jis tu
paiku ir graita b
varski ald, varci
ranka, omdarant
stieksa, cigarus n
Havanas, o hemiguar gauti smogu
paiku udkand, omdarant, omdarant
ilgias su-tamsta kalbei negaliu. I
Havanas turpi akubantis. Prie to jis tu
paiku ala del veseliu ir mitegu ir p
kaino-ekvienio, o ypac uz tlumocon
sunkkalbei sagalicia, omdarant, omdarant
ne, oaz ju patarnuusi ut dya vira
kiosue rekalkuosi ir provose. Atvaziadu
jies kuta mistu galite gauti pas ma
geriausia nakyne.

Petras Szeki,
3321 Auburn av., Chicago, IL
(Tarpe 33-los us ir 33-60 pl)
Telephones Yards 9012.

Nerviszki Vyrai.

apagavinys vaistas, tiksliai recepto.
Nepaisant to, šis vaistas pasirašo
ATSARGIAI.

Šis pasirašo yra vyrams sugriuvus nervus
ko stasimams, kurie po savo jaunystės klaidos
nuolat patiria nervų išsekimą. Šis vaistas
bando patenkinti apgavimus vaistus, elektrini-
kus dirfus, "specialistas" ir kitus netikėtus
gydymus, kurie tik padidina nervų išsekimą ir
tai vartamą vaistą suaktyvinti pulso elieson-
jums, uždėdamos vias stasima ir padarys
sąrašą.

Daug moterų ams kentejau savo jaunystės iki
dels, nerivikam, naktinius sekulėjimus, skop-
tą, neramumą, gedimą, stremu skaudėjimą, vi-
nyti nušimpti ir ti, kaip palikaria priekas ir vi-
są, kaip išsivystę, kaip išsivystę, kaip išsivystę,
tik sugrįžtas. Ant galio buvo prievartas valas
tūtin Roro paeilios paeilios pas garne darbu
kurio madais vėgėsi kiti receptai.

To daktaro recepta, palikuri kurti man vaistą
po užrašymu, aš ir dabar turu pas save. Kas
pašalins, kaip išsivystę, kaip išsivystę, kaip išsivystę,
patyrimo, todėl aš noriu ir kitus pasiekti. Ki-
man apgavys nauji ligos, aš man pasistiegi
sąrašą, kaip išsivystę, kaip išsivystę, kaip išsivystę,
malaidsydu. Aš pas save, šimtus laisvų ir
vėlyu rasi stasima krenta - nuvėryti, kurie
raus laisvų vaigėsi kiti receptai. Vėlyu rasi
palygo, taip kaip ir aš.

Receptas užrašyti tikrai be nevėdingi va-
stus, kaip išsivystę, kaip išsivystę, kaip išsivystę,
man gauti kiekvienoje koreje aptikioje. Šis
pūnigas. Gero recepta, ligi uždėdosi patys e-
santys, kaip išsivystę, kaip išsivystę, kaip išsivystę,
man, o aš, jums juos oria Chiozika koreje patyri-
tyti prisiminti. Ant dešonėnų C. O. D. man
vaistus, kurie jus menioje. Jeigu patyrimai
man kame gar nebeįsima, galite tai pagarys
sąrašą.

Šis pasirašo gal nebūs daktaro receptas, bet
taigi pasikvėti man išsivystę, o pasistiegi to
sąrašą, kaip išsivystę, kaip išsivystę, kaip išsivystę,
vaistus. Šis patulitima ams galio atkurti be
kin jums kurti. Adresuokite:

C. Benton, 350 B. box 655, Chiozika,

Vyrams Tiktai!
Kaip pati Ohiagoj taj atsilankin y
GALERIJA MOKSLŲ
314 South State St. Chicago, Ill.
Inetimas Dykai.

Patemyk stebuklus	Osteologijos
" "	Fiziologijos
" "	Neurologijos
" "	Pathologijos

Mokykis pradioti žmogiuskas rases nu
lopasini ir grabui.
Miližinskamal ir kolstamai gamtos.
Aldara kasdien nuo 9 ryto iki 13 vidurnakčio
Tapyraszi darsidziorio prie duru letuviskas
Kureks visi dykai! Atisinaikiti skaidras.

**314 South State St. art Harris
CHICAGO, ILL.**

Gyduolės nuo spuogu, pilnai išgydan-
čios, už \$2.00.

Jei musilpene plaukai alkanai, reti, gal-
vą plina pletelams, tai varokt musu
gyduolės, o tikrai bus užsienietis; prei-
kui \$3.00.

Jei tikrai reikalaujate pagelbos, nelauk
toliau, varokt jas dabar, nes toliaus ju
preke bus triguba. Norintus atskams-
gauti su roda, teprie uocia 10c. atemo-
mus. Nu musu metodus tukuenciali
pasigelbejo. Parasykt alsizkai ka nori.

Koenigsberg Specialists,
Box 106, No. South Eight Street, Williamsburg
Brooklyn, N. Y.

Dr. Prunokuojus Maszinas Pigial Dabar
Dabar yra gera progą pirkti pigiai Dru-

Maxsina Odell Typewriter No. 4,
kurios lksiaoliel preks buvo \$10.00, dabar
ja galite pirkti už **\$6.95**
Mat mes nuipirkome zistu maszinu
1000 isvianuo subankrutujuoju firmos
pigiai, lodel galime ir parduoti ja pigi.
Maszinu yra naujesnės, tik ka
mes nebe turime.
Ka reikalaujame geros duokujamos
maszinos, tik pirkite dabar pakol pigiau
nes kaip tik 1000 isparduosime, tik jau
kitu teip pigai negausite.

Kita reiks pirkti isv fabrike, kur jos
kasztuoja po \$10.00. Taig pirkite dabar
pakol pigiau yra.

Gausite ja už \$6.95 pas:

A. OLSZEYSKI,
942 33rd St. Chicago, Ill

Apģarsinimas.
Lietuviai važiuojanti į Lietuvą gerą
užteigą ir svertinę priemilimą ras pas Juo-
zafą Wilkauskį, turtingas ar beturintis; rodo
kožname dalyks. Degtinė ir alus pul-
kus. Neužmirškite adresu:
J. Wilkovski,
118 Grand st., Hoboken, N. J.

KOZMINSKI & YONDORF,
73 Dearborn st.
Bankierai.
Mes skoliname PINIGUS ant turtenyb
u ir jel tu rengiesi turtenybe pirkti
mes su džiaugsmu prigelbesime, pasko
lindami tau dari pininio pinigu. Greitas
reikimas. Lengvos islygos. Agentai
apmokami dosliai.

CHAS JURKUS,
1401-52nd ave., GRANT WORKS, ILL.
Pirmos Kilasos Sallunas ir
Ofisiss suradimui darbo ir rodu davimui.
Ats parpinu darba koznam lietuvini
pas mane atsisaukiamas ir visame rodu
duodu dvikel.

F.P. Bradchulis
Attorney and Counselor at Law
Chamber of Commerce Bldg. Room 702
S. E. Corner LaSalle & Washington streets
CHICAGO, ILL.
Telephone Main 8842.

**Dabar yra Laikas Pirkti Geru
ir Pigus Lotus.**

Ant Auburn ave., priešiasz Svy. Jurgio
Bažnyčios, tarp 83 ir 88 ul. Yra oxi-
lotų priesial bažnyčios ant Auburn ave.
nuo 83 ul. iki 88 ul. ir prie pliciaus ul.
sios, kad geriau visame mieste negu
man rasite. Ant Auburn ave. dabar deda
cementinius sralitakius ir inveda va-
denti in kiekviena lota, taip kad pirk-
siam lota jokiū sraizakos dangulau ne-
reikia. Lotu priesz \$500 ir augusiaus-
iaia norite gauti pigiau, geriausia vi-
lota, paskubinkite, nes tikim 12 lotu
yra ant pardavimo. Juos neturims ju-
sios laispirks ir paskui bus jau per velu
Pirkite tuojau! Atmankite reikią pa-

Linksmā Naujlēna.
Mēs partraukēme daug' šņekamu mē
zinellu ir pardojame uz labal ma
preke; maslīnē ir 30 rekordu tik u
\$10.00; telpi galma gauti rekordus
canezori ir dainojanoti lietuviskal. B
o mēs turime šņekamu zekļu, armo

...mazgātus, pārtikas produktus, druku
 ņēmu, gatavotus ēdamos, tēma preke
 pēter Līepos mēdus; pāciski pārdavīnēs
 mē pēgal pāpāstus prekus. Todē
 kārēskubinkintē, šēas kas pīrmēns, tē
 pāpāstēns. Adomas. 12
 J. P. Bunker,
 General Delivery, New Haven, Conn.

LIETUVOS UKININKIAI
 Laikraštis skiriamas Lietuvos darbu-
 tojoms, emėis ir Vilniaus kas savaitė
 Didimas: 64 x 11 colių, 16 pusė. Amerikos
 Didimas: 6,5 x 5,50. Kam nepi Lietuva, ir kio
 Lietuva mena dides, tai laikraštis LIE-
 TUVOS UKININKIAI, jame telps traukings Lietuvos
 lietuviškas ir kitų kraštų gyvenimą. Kas norėti
 dėti iš savo draugų (Tarybų) gyvenimą, meti
 pė 10 Jt. 8 Jt.; Amerikos vienas nuo, dē pamatmo
 Adomas: M. J. Damjanovits, 6

Pasirodavyk su Lietuvosku Doktoru
..... pas

Chicago Medical Clinic

344 So. State St., Chicago, Ill.

		
---	---	---

Silpni, Nerviszkai ir Serganti Vyr̃ai.

Jeigu esi apimtas kokia liga, ar ligų komplikacijoms, tu turi rašyti arba atsilankyti pas mus pirma, mēs garantuojam nuodugnį išgydymą, kuris pasiliks amžinai, jeigu rasime tavo ligą išgydomą.

Ar tu esi nerviškas ir nusiminęs, nusilpnėjęs, nuvargęs rytmetyj, truksta ukvatos, greitai pailstantis, gėdingas, piktu išrodantis, neužsitikintis, nusigąstantis, nespakainas ir užerzinantis?

Ar atmintis prasta, lenki draugiją, truksta energijos ir sveikatos, turi juodus paakius, pučkus, plėmus ar kokius nors pratrukimus-ant skuros, nemoraliskus sapnus, nubėgimus sėklos, patrotytą vyriškumą, lytišką nusilpnėjimą, neišsivysčiusias ar šaltas privatiškas dalis, nusistojimą šlapume palaikius per naktį, skausmą strėnose, inkstų ar puslės ligą, Puletekį, Pasididinimą Gyslių ar Užakimą Varpos?

Jeigu turi, mēs garantuosim amžiną ir užtikrinantį išgydymą, jeigu mēs rasime kad tavo liga yra išgydoma. Kožna periškada vedusiam gyvenime bus prašalinta. Rašyk pas mūs prašydamas klausymo lakšto. Ligoniai yra gydomi su didžiausiu pasisekimu per laiškus. Gyduoles siunčiame be atkreipimo atydos, po visas dalis pasaulės.

Raszyk klausymo laiszo ir gausi rodą.

Ofisas atidarytas kožn dieną nuo 10 ryto iki 4 po pietų ir vėl
nuo 6 iki 7 vakare. Nedėliom ir Šventadienom nuo 10 iki 12.

Chicago Medical Clinic,
344 S. State Street, arti Harrison ul., CHICAGO, ILL.

Szaltinis S̆veikatos Plaukiantis Sergantiems.

Jei tau nusibodo landžioti pas visokių daktarapalaikius, varginti save liga ir leisti jai įsisenėti per nesumanyama tų daktarų ir jų neturėjimą gerų vaistų, arba vėl jei nusibodo tau nuodintis visokiais patentuotais vaistapalaikiais, kurie niekuomet negali ligos išgydyti, kadangi nėra pritaikyti prie stovio ligos ir padėjimo sergancio, ir ant galo nori būti sveiku ir laimingu, tai negaišinęs laiko ant visokių niekų, kreipkis tuojau asabiškai ar per laišką, aprašydamas savo ligą, prie D-ro E. C. Collins Medikališkojo Instituto, kuriame kuopasekmingiausiai išgydo visokias sunkias ir užsisenėjusias ligas kaip vyrų taip moterų; kožnas kas į jį nusiduo-
da, dėkavoja už išgydymą ir buna linksmas ant visados.

Daugumas stebisi, klausdami, koku būdu su tokia pasekme Dro E. C. Collins Med. Institutas išgydo ligas. nuo kurių kiti daktarai, rankas nuleisdami atsako?

Atsakymas lengvas: Tokiu būdu, kad Dro E. C. Collins Med. Institutas New Yorke užlaiko daktarus specialistus, kurių pirmininku yra diplomuotas daktaras, profesorius Universiteto; visus aprašymus ligų su atida išitaria specialistai po užžiura pirmininko profesoriaus, nuo menkiausių iki svarbiausių ligos apsirėi-
škimų ir sutaiso vaistus atsakančioms kožnam padėjimui ligos. Šitas Institutas užlaiko teipgi didžiausią krautuvę vaistų iš visų svieto šalių, tarp kurių daugelis yra išrasta pačių Instituto daktarų, kurių niekur kitur negalima gauti. Išgydyme ligų nė vienas Institutas negali lygintis su Dro Collino Instituto, už ką jį mokslinčiai pavadino Šaltiniu Šveikatos.

Išgydyta nuo

Įgydytas nuo kasos ligų su dusuliu ir reumatinėmis užsikimšusios viridurinės ligos.
Jon. Zabukevicius
Box 86, Butte,
Mont.

Kad iš šito šaltinio daugiausiai plaukia sveikatos ligoniams, tai matyt iš daugybės padėkavonių kurios tustkančiais kas mėnėsis plaukia šitam Institutui; pagal prašymą dėkavojančių, kaip pavyzdį, paduodame čion kelias:

Garbėna Professorius;
Tėvika priimti nuo manų, prastos žmonos Rirding sąsiu, nuo įgydytas manų nuo nerūgališkos mėnuis, varginusios manų per 6 mėnuis, nuo kasos ligos, didelis plėtinis, akandėjimas stėnos, geltonas vidurių, kas mėnėsis galvos ir nusilpėjimas; išmėnėsis čį apsietais balaisiu vis man rakinio. Per visą šį laiką peršildėsiu daug riebų, dėkavę ir suvartoję daug visokių aliejų bei vynu, bet veltai ir tik kada apsilaužė savo ilgų jūmų tonus, man priėjęs įgytį visą pasveikimą, ir šitai visiškai išgydė, todėl savo vaistais, už kurios siūnėsi Tamišiai Rirding dėkavęms T. Vyskolėn.

78 Saratoga St.
Cohoes, N. Y.

Daugelis Professorai ir Specialistai:
Ši būkima Rirding praneša Tamišiai, kad šiti visi sveikinti ligonius nuo reumatizmo skausmų ir dieglių pelėsiu, rankose, kojomis ir stėnoms, kurie man teip būvo suvarinę, kaip su pažėm; periseidau daug dėkavę rednuis savo specialiais, bet vis be naudos, kol nedaigėsiu įgytį jau perėjį Institutui, per pilnai atsigavau savo sveikata, na ką ešio dėkūjimas iš Rirding Brui K. C. Collins, vedėdamas per šį kryptis visiems savo tautiečiams. Įgydytas.

Augustas Boks,
1445 Hudson St.,
Albany City, Pa.

Mielas Professori:
Pranešiu Tamišiai, jog esu pasveikęs iš ilgų, su kurios mane gydytė — pertauksu šlapimo, uždėgimo pusis, lytikos alpytės, uždėgimo mėnėsis, nerūgali, skaudėjimo stėnos ir dabar nusilpėjimo kaip yra aprašyta įgytį kuoje; ačiū pasi. 98 Rūdovai sveikata. Jų specialiai vaistais mane greitai įgydė ir dabar išsiuvinėjau iš savo laimingo stėtinėjimo ligos. Dėi artė, vėduo melis noriu šitą pažinti apsi tui savo raudonam, todėl dėkavęms ir padėtime kaip man, idant ir šitą galėsiu atsigrib savo sveikata ir būti laimingas.

Prof. Maudins,
Box 235,
Mystic, I. C.

Skaitytojai, jei tau nieks nepagelbėjo nuo kurios iš čion paduotų ligų, k. a.: Peršalimo, Kataro, Reumatizmo, Odos ligų — Spuogų, Užteršto kraujų, Niežulio, Parkų; Ligy Plaučių, Kepenų ir Inkstų; Kosulio, Dusulio; Vidurinių ligų — Užkietėjimo, Nėvėrinimo, Abelsno sugedimo vidurinės sistemos ir Skilvio; Sprando, Galvos skaudėjimo; Lytiško nusilpnėjimo — Negalėjimo, Netikusių sapnų, Nubėgimo skėlos nuo savizgystės ar kitokių priežasčių; Abelsno sunykimo ant kuno ir proto, kaipo ir biaučių užsikrečiamų Lytiškų ligų, gydome šitame Institute su pastebėtina pasekme ir greitumu. Nuo Spiegimo ir Uzimo galvoje ir ausyse; Vangumo, Getligės, Menkos atminties. **Moterys** nuo Skausmingų, pertankių nereguliariskų mėnesinių ir baltųjų atdrapanių — velytina kreiptis tuojau į šitą Institutą. Čion specialistai akylai ištiria ligas po priežiūra pirmininko profesoriaus, kuris užtikrins kam išgydymą, visuomet savo žodį išlaiko. Nelaik todėl, bet pasijautęs nesveiku, tuojau šaukis tikros pagalbos.

Jei gerai nesupanti savo ligos, prisiskų 10c Stambius persiuntimo kaštams, o apturėsi Prof. Dro D. C. knyga, 128 pusl., „Vadovas į Sveikatą“, kurioje rasi aprasymą visų ligų. Toji knyga yra naudinga kaip sergantiems, taip ir sveikiems. Joje randasi dideli koloruoti paveikslai sudėjimo žmogaus kuno ir naujai dadėta 11 apsiirėsimų gėmancio kudio pas motiną vidurioisė.

Kam sirgti ir varginti savę jei lengvai gali būti išgydytas, atsisaukdamas pas:

Dr. E. M. COLLINS, Medical Institute, 140 W. 34th St., New York City, N. Y.

Atsisaukiantiems asabiškai ofitas (per Broadway ir 71os Av.) aldars kasdien nuo 10 iki 5 val. po pietų.
Vakars: Utarninkė, Sėredoje ir Pėnyčioje nuo 7 iki 8 val.
Nėdioms: nuo 10 val. ryto iki 1 val. po pietų.